

Καὶ ἀληθῶς τὰ πράγματα ἔδειξαν εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι τέτοιον δρόμον καὶ χειρότερον ἀκόμη θὰ ἔπερναν, διότι εὐθὺς μὲ τὰ πρῶτα λόγια τοῦ Μαντζαβίνου ὁ Πετριτὴς εἶχε γίνῃ θηρίο ἀνήμερο. Ὁ Μαντζαβῖνος τοῦ εἶπε:

—Κουμπάρε μου, ἐπειδὴ σὲ στεφάνωσα, τὴν τιμὴ σου θεωρῶ καὶ τιμὴ μου, καὶ ...

—Καὶ... ἐπιθύρισε ἀνυπόμονα ὁ Πετριτὴς.

—Καὶ κύτταξε νὰ μαζέψῃς τὴ γυναῖκά σου!

—Ἄ! ἐφώναξε ὁ στραβοπόδης, τὶ τρέχει; πές μου! πές μου γλήγωρα, κουμπάρε μου!

—Τὶ νὰ σοῦ πῶ; ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει!

—Ὅλος ὁ κόσμος;!

—Ὡς κ' ἡ Βασίλῳ!

—Ὡς κ' ἡ Βασίλῳ; ἐπανέλαβε δαιμονιζόμενος ὁ Πετριτὴς. Ἄ! κατάλαβα!... Μ' ἀτιμάζει, καὶ δὲν τό γνώριζα!... Τώρα θὰ δῇ!... τώρα!... Αὐριο θά'ναι καὶ στὸν τάφο!...Ναί!... γειά σου, κουμπάρε, κ' εὐχαριστῶ, κ' εὐχαριστῶ!... ναί! ναί!... καὶ στὸν τάφο!...

Καὶ μὲ θολὰ μάτια καὶ σκοτισμένο πνεῦμα ἄφησε τὸν Μαντζαβῖνον, καὶ τρεχᾶτος ἐπῆγε σπίτι του νὰ τυραννήσῃ πρῶτα τὴν γυναῖκά του ἕως νὰ τοῦ πῇ ὅλους τοὺς ἐρωμένους της, νὰ τὴν σφάξῃ ἔπειτα καὶ νὰ σκοτώσῃ εἰς τὸ τέλος ὅσους ἡμπορέσει ἀπὸ τοὺς ἀτιμάσαντας τὰ στέφανά του. Ἀλλὰ δὲν εὗρκε τὴν Χρυσανγὴν εἰς τὸ φτωχικὸ της. Τότε τὸν ἔπιασαν ὅλα τὰ δαιμόνια κ' ἔβλεπε φῶς φανερὸ ὅτι ὁ κουμπάρος του ἔχει δίκιο: « Ποιὸς τῆς εἶπε νὰ βγῇ; Δὲν τῆς ἔχει ἀπαγορεύσει καὶ νὰ ξεμυτίξῃ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ παραθύρι τοῦ σπιτιοῦ του; Ἀφ' οὗτο ὁ ἀδελφός της τοῦ πε πὼς κάνει ἀσχημα νὰ τὴν ἀφίνη νὰ τρέχῃ ἐδῶ κ' ἐκεῖ, λίγο ξύλο τῆς ἔδωκαν καὶ ὁ Γεράσιμος καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅχι γιὰ τὴν βγῆκε ἄλλη φορὰ χωρὶς τὴν ἄδειά του νὰ ξενοδουλέψῃ—θὰ τὴν ἔσφαζε τότε!—μὰ γιὰ τὴν τόλμησε μονάχα νὰ πάῃ στὸ φτωχικὸ τῆς Βασίλως γιὰ νὰ τὴν βροῖσῃ, ἐπειδὴ τῆς πέρασε ὑποψία πὼς αὐτὴ ἔβαλε πάνω τὸν Πετριτὴ νὰ τῆς ἀπαγορεύσῃ νὰ πηγαίη πονθενά. Νὰ λοιπὸν τώρα ποὺ εἶχαν ὅλα τὰ δίκια ὁ Γεράσιμος κ' ἡ Βασίλῳ νὰ ὑποπτεύονται τὴ Χρυσανγὴν του! Πὼς ξαναβγήκε χωρὶς τὴν ἄδειά του; Ποῦ πῆγε; Ἀχ!

* Ἡ ἀρχὴ τοῦ στή σελίδα 67.

καὶ νᾶξερε, νὰ τρέξη σὰν γεράκι νὰ τῆς ξεσχίση τὰσπλάχνα, νὰ τῆς ρουφήσῃ σὰν διψασμένη τίγρις τὸ μολυσμένο αἷμα! Ἐξ αἰτίας τῆς ὑποφέρει τὰ πάντα! Τώρα καταλαβαίνει γιατί δὲν μποροῦσε νὰ βρῖσκη πούθενά δουλειά· κανένας δὲν τοῦ δινε, ὅχι γιατί δὲν ἀγαποῦσε τὴ δουλειά, ὅπως τοῦ λέγανε οἱ φίλοι του, ἀλλὰ γιατί γνωρίζανε ὅλοι πὼς δὲν ἔχει καμμία ὑπόληψι πάνω του, ἀφ' οὗ ἡ Χρυσανγὴ ἀτίμαζε τὸνομά του! Τώρα βλέπει γιατί τοῦ κοψε καὶ τὸ καλημέρα, λέει ὁ λόγος, καὶ ὁ Γεράσιμος καὶ μάλιστα ἡ Βασίλω! Οἱ στενότεροι συγγενεῖς του τὸν ἀπόφευγαν σὰν κατάρα θεοῦ ἐξ αἰτίας τῆς γυναίκας του! Ἄ! τὴ σκύλλα! ἄ! τὴν κακοῦργα! ποῦ νᾶναι; ποῦ πῆγε; Ἐχε ὅμως λίγη ὑπομονὴ καὶ θάλλῃ, Πετριτὴ μου, καὶ θὰ τὴν ξεκοιλιάσῃς! Ὑπομονὴ νάχῃς, σοῦ λέω!... Μωρὲ αὐτὸς δὲν βαστάει! Θέλει τώρα ἀμέσως ἐκδίκησι! Δὲν βαστάει, σοῦ ξαναλέω! Θέλει νὰ ξεθυμάνῃ στὸ φτερό! Ποῦ εἶσαι, μωρὴ ὑποκρίτρα; ποῦ; Ἐλα γλήγωρα νὰ σοῦ δεῖξω ἐγώ! Ἐλα!... » Ἀλλὰ ἡ Χρυσανγὴ ἀκόμη δὲν ἤρχετο, ἡ δὲ ἀνυπομονησία τοῦ φοβερὰ ὠργισμένου Πετριτῆ δὲν εἶχε ὅρια καὶ ἤθελε, ὅσο νὰ ξαναγυρίσῃ ἡ γυναῖκά του—ποὺς ξέρει ὕστερα ἀπὸ πόσῃ ὥρᾳ;—νὰ πάῃ κάπου νὰ πῇ τὸν πόνον του, ἀπὸ βέβαιον τρόπον νὰ μὴ σκάσῃ πρὶν νὰ τὴν σφάξῃ, καὶ νὰ μαζέψῃ καὶ μάρτυρας πολλοὺς - πολλοὺς τῆς ἀγρίας τιμωρίας ποὺ ἡτοίμαζε εἰς τὴν Χρυσανγὴν «μὲ ὅλα τὰ δίκια του!» Καὶ τότε εἰς τὴν παραζάλην του ἐσυλλογίσθηκε καὶ τὸν ἀδελφόν της τὸν Γεράσιμον ποὺ ἑκατοκοῦσε δύο βήματα μακρὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του, καὶ ἀμέσως τοῦ κατέβηκε ἡ ἀπαίσια ἰδέα ὅτι, ἐὰν εἶχε καὶ μάρτυρα αὐτὸν ἢ καὶ τὴν Βασίλω, ἡ ἐκδίκησίς του θὰ ἦτο τρομερώτερη ἀκόμη, καὶ θὰ ἱκανοποιοῦσε τελειότερα τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν του, ἐὰν ἔσφαζε τὴν Χρυσανγὴν ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ ἀτιμασμένου ἀδελφοῦ της καὶ τῆς νύφης της! Καὶ οἰστορηλατημένος ἀπὸ τὴν ἐκφυλισμένην σκέψιν του, ἔτρεξε μὲ τὰ τέσσερα εἰς τὸ σπίτι τοῦ γυναικαδέλφου του, καί, μόλις ἐπάτησε τὸ κατῶφλι ἀκόμη, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ: «Γεράσιμε! ἔλα! Γεράσιμε! ἔλα γλήγωρα!» καὶ ἀνέβαινε συγχρόνως τέσσερα-τέσσερα τὰ σκαλιά. Ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ Γερασίμου ἐφανερώθηκε ξαφνισμένη ἡ Βασίλω ἐμπρὸς του καὶ—ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!—πίσω της ἡ Χρυσανγὴ, «ἡ γυναῖκά του, καλέ, ὅλη καὶ ὅλη!»

Πράγματι ἡ Χρυσανγὴ ἀφ' οὗ ἀδελφοποιήθηκε μὲ τὴν νύφην της, εἶχε μεταβῇ τῇν ἀκόλουθην ἡμέραν εἰς τὸ σπίτι τῆς Βασίλως, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πετριτῆ, διὰ νὰ συνεννοηθῇ μαζί της πὼς νὰ προξηγήσουν ζωηρότερην ἔκκληξιν εἰς τοὺς ἀνδρας των φανερώνουνσαι συγχρόνως εἰς αὐτοὺς ὅτι ἄδικα καὶ παράλογα ὑβρίζοντο ὥς τὰ τώρα καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ζήσουν ὡς ἀχώρισται φίλοι

καὶ τρισαγαπημένοι συγγενεῖς. Εὐρίσκοντο λοιπὸν εἰς τὰς θερμότερας ἀδελφικὰς διαχύσεις, ὅταν τὰς ἐτάραξε ἡ φοβερὴ φωνὴ τοῦ Πετριτῆ καλοῦντος τὸν ἀπουσιάζοντα Γεράσιμον. Πρώτῃ λοιπὸν ἔτρεξε ἡ Βασίλω καὶ ἀνοίξασα τὴν θύραν εἰς τὸν μαινόμενον στραβοπόδην τοῦ ἐφώναξε:

— Τί ἔπαθες Πετριτῆ; Ὁ Γεράσιμος δὲν εἶν' ἐδῶ! Τί ἔπαθες καλέ; Ἄλλὰ ὁ Πετριτῆς τῆς ἀπήντησε ἀγριώτερος:

— Ἐλα ἐσύ, τὸ ἴδιο κάνει! Θέλω νὰ σ' ἔχω μάρτυρα σπίτι μου, ὅταν θὰ σφάξω τὴν . . .

Καὶ μόλις εἶπε «τὴν», ὅπως ἔπесαν τὰ μάτια τοῦ ἐπάνω εἰς τὴν Χρυσανγὴν, ἐσκάλωσαν τὰ λόγια τοῦ εἰς τὸν λάρυγγα, ἐμπερδεύθηκε ἡ γλῶσσα καὶ τὸ λογικὸν τοῦ, κ' ἔμεινε ἀπολιθωμένος κυττάζων ὡς φάντασμα μεσονυχτίου ὀπτασίας τὴν γυναῖκά του. Ἐπειτα, ὕστερα ἀπὸ μερικὰ δευτερόλεπτα, τὰ μάτια τοῦ ἤρχισαν νάνοιγοκλείουν γρήγορα-γρήγορα ὡς νὰ τὰ ἔκαιε δυνατό σαποῦνι, καὶ μὲ τὸ γοργότατο κίνημα τῶν βλεφάρων τοῦ ἐψιθύριζε συγχρόνως: «Αὐτὴ εἶναι; ἡ γυναῖκά μου νᾶναι; Καὶ στὸ σπίτι τῆς Βασίλως; Ὅνειρα βλέπω; Ξυπνὸς εἶμαι»; Καὶ ἀπιστότερος τοῦ Θωμᾶ ὥρμησε τώρα κατὰ τῆς Χρυσανγῆς, τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ τὴν ἐτίναζε λέγων: «Ἐσὺ εἶσαι, μωρὴ; ἐσὺ εἶσαι; πῶς ἐσὺ ἐδῶ; Κι ὁ θεὸς νὰ μοῦ τὸ βεβαίωνε, δὲν θὰ τὸ πιστεῦα! Ἐσὺ εἶσαι, ἡ ἄπιστη γυναῖκά μου ἢ τὸ φάντασμά της»;

— Καλὲ τί ἄπιστη καὶ ξάπιστη! διέκοψε τὸν δνειρευόμενον ἀκόμη στραβοπόδη ἡ Βασίλω, ἐν ᾧ ἡ Χρυσανγὴ ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ. Ποιὸ τίμια γυναῖκα ἀπὸ τὴν γυναῖκά σου, Πετριτῆ μου, δὲν βρίσκεται! . . .

— Πῶς! τί! ἐμουρμούριζε ὁ στραβοπόδης τώρα, καὶ ἡ ἐκπληξίς τοῦ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Βασίλως ἦτο τόση, ὥστε τὰ χέρια τοῦ σὰν νὰ εἶχαν μαγνητισθῇ ἀπ' αὐτὰ ἐξεκαρφώθηκαν ἀπὸ τοὺς ὤμους τῆς Χρυσανγῆς τοῦ κ' ἐτεντώθηκαν μὲ σχῆμα ἐρωτηματικὸν κατὰ πρόσωπο τῆς γυναίκας τοῦ Γερασίμου.

— Τί «πῶς καὶ τί!»; ἐπανέλαβε ἡ Βασίλω. Εἶσαι ἕνας κακοῦργος νὰ τυραννῇς χρόνια τώρα τὴν Χρυσανγὴ πού τῆς ἔπρεπε ἄλλος ἄντρας ὅχι μεθύστακας, ἀκαμάτης, ὑποψίαρος σὰν κ' ἐσένα! Γιὰ νὰ σὲ τρέφῃ ἔβαλε ἐνέχυρο ὅλο τὸ εἶναί της, καὶ τὸ ποκάμψό της λέει ὁ λόγος, ἐν ᾧ ἔπρεπε στάλῃθεια νὰ σ' ἀτιμάξῃ μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλο, καὶ ὅμως προτιμᾷ νὰ πεθάνῃ τῆς πείνας, μὰ ὅχι νὰ προσβάλλῃ τὰ στέφανά της! Καὶ μολαταῦτα ἐσὺ, κακοῦργε, ξερνᾷς κ' ἐμπρός μου ἀκόμη τόσες συκοφαντίες γιὰ τὴν ἄμμοιρη γυναῖκα σου! . . .

Τοὺς λόγους τούτους τῆς Βασίλως ἤκουε μὲ ἀπερίγραπτην ἔκπληξιν ὅχι μόνον ὁ Πετριτῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ Χρυσανγῆ, ἡ ὁποία ναι μὲν ἦτο βέβαιη ὅτι θὰ τὴν ὑπερασπίσῃ ἡ ἀγαπημένη της πιά νύφη, ἀλλὰ δὲν ἐφантаζέτο ποτὲ ὅτι θὰ συνηγοροῦσε διὰ τὴν τιμὴν της μὲ τόσον εἰλικρινέστατο πάθος ὑποκρισίας. Ὁ Πετριτῆς λοιπὸν πού ἐγνώριζε ἄριστα ὅτι ἡ Βασίλω ἦτο θανάσιμος ἐχθρὸς τῆς γυναικάς του, πού χίλιες φορὲς τὴν κατηγοροῦσε ἐμπρὸς του, πού νὰ τὴν ἔβλεπε καὶ κρεμασμένην ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ πόδια, πάλαι δὲν θὰ εὑρίσκει ἀρκετὴν τὴν τιμωρίαν της, σκοτισμένος τώρα μὲ τὴν ἔκτακτὴν εὐγλωττίαν της ὑπὲρ τῆς Χρυσανγῆς τὰ ἔχασε πέρα καὶ πέρα, καὶ ἤρχισε νὰ πλανᾶται εἰς λαβύρινθον συλλογισμῶν, καὶ ὅσον ἐξητοῦσε νὰ εὑρῇ διέξοδον, τόσον ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὸν ἴσιον δρόμον. Ἀλλὰ ὁ Πετριτῆς ἦτο καὶ κουτοπόνηρος, καὶ περισσότερο μάλιστα πονηρὸς παρὰ κουτός, καὶ μὲ τὴν μεγάλην ἔκπληξιν του ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Βασίλως ἤρχισε νὰ τοῦ ριζώνεται καὶ ἡ ὑποψία ὅτι κατὰ λάκκον ἔχ' ἡ φάβα. Καὶ ἐξητοῦσε λοιπὸν συγχρόνως νάνακα-λύψῃ καὶ τὸν ξένον δάκτυλον πού τὸν ἔσκαψε, ἀλλὰ ὅσο ἐδοκίμαζε νὰ πατήσῃ εἰς στερεὸ ἔδαφος, τόσον ὁ λάκκος ἔχασκε βαθύτερος ἐμπρὸς του καὶ τόσον ἔσκαζε ἀπὸ τὸ κακὸ του μὴ δυνάμενος νὰ εὑρῇ τὰ ἴχνη τοῦ ἐργάτου ὅλης αὐτῆς τῆς μυστηριώδους ἀβύσσου : « Ἀπὸ πού κι ὥς πού ἡ Βασίλω διαφεντεύεται τόσο τῇ γυναικί τῆς ; Ἀπὸ τί κι ἀπὸ πότε ἡ Χρυσανγῆ τόσο στενὴ φίλη τῆς Βασίλως ; Ὡς τὰ χθὲς ἦτανε σὰν τὸ σκύλο μὲ τὸ γάτο. Πῶς λοιπὸν ταιριάσανε χωρὶς νὰ ξέρῃ τίποτε αὐτός ; Ποιὸς τὲς συμφιλώσε ; Ὁ Γεράσιμος ; Θὰ τοῦ τὸ λέγανε οἱ γυναῖκες ἀμέσως. Ὁ κουμπάρος του ; Μὰ ἴσα-ἴσα αὐτὸς δὲν εἶναι μία ὥρα ἀκόμη πού τὸν βεβαίωνε πὼς ἡ Χρυσανγῆ τὸν ἀτιμάζει καὶ τὸ ξέρει κ' ἡ Βασίλω ! Κι ὅμως αὐτὸς ἀκούει τώρα τῇ Βασίλω νὰ τοῦ λέῃ πὼς τιμώτερε γυναικα τῆς Χρυσανγῆς του δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον ! Διάολε ! Διάολε ! αὐτὰ εἶναι μυστήρια, κι αὐτὸς θέλει, ἓνα κ' ἓνα κάνουν δύο, νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν, νὰ βρῇ τὸ φῶς μέσα σ' αὐτὸ τὸ φοβερὸ σκοτάδι πού βρέθηκε, καὶ τῶρ' ἀμέσως μάλιστα » !

Ἀφοῦ λοιπὸν συνῆλθε κάπως ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν του, εἶπε εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Γερασίμου :

— Ἀκουσε, Βασίλω, ἐσὺ τώρα μὲ βεβαιώνεις πὼς, ἂν ἦναι μιὰ γυναῖκα τίμα ὅλο τὸν κόσμον, αὐτὴ εἶναι ἡ γυναῖκά μου . . .

— Καὶ σοῦ τὸ ξαναλέω, ναί !

— Κι ἂν σοῦ ἀποδείξω πὼς ἐσὺ γνωρίζεις ὅτι ἡ Χρυσανγῆ ἔχει ἐρωμένους τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλο ;

— Χά ! χά ! χά ! ἐγέλασε εἰρωνικὰ καὶ περιφρονητικὰ ἡ Βασίλω.

— Οὐφ! ἔκαμε καὶ ἡ Χρυσανγή.

— Μὴ γελᾷς! ἐφώναξε ὁ Πετριτής· ἂν σοῦ τὸ ἀποδείξω, τί θὰ πῆς, Βασίλω;

— Θὰ πῶ πὼς ἐγὼ εἶμαι ἀτιμασμένη κι ὄχι ἡ γυναῖκά σου!

Εἰς τὰ λόγια ταῦτα ἔμεινε κατάπληκτος ὁ Πετριτής ὀλίγα δευτερόλεπτα καὶ ἔπειτα ἔκαμε καὶ νὰ πῇ καὶ, σὰν νὰ ἐμετανοοῦσε καὶ σὰν νὰ ἐσυλλογίζετο ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη ἡ ὥρα, ἐξουοῦσε γλήγωρα-γλήγωρα ὅλο τὸ κεφάλι μὲ τὸ δακτυλάκι του καὶ δὲν κατώρθωνε νὰ πάρῃ μίαν ἀπόφασιν. Τέλος ἐψιθύρισε:

— Βασίλω, σκέψου καλὰ τὶ λές! Σὲ ξαναρωτῶ: ἂν σοῦ ἀποδείξω πὼς ἐσύ γνωρίζεις τὴν ἀτιμία τῆς γυναίκας μου;...

— Ἐ! παλιάνθρωπε! ἐφώναξε ἔξω φρενῶν ἡ καλομελετημένη Βασίλω. Τέτοιος ποὺ εἶσαι σοῦ ἔπρεπε στάλῃθαι ἡ Χρυσανγή νᾶχῃ ὅλο τὸν κόσμον ἐρωμένους! Ἔχεις τύχη, κακοῦργε, νὰ βρῇς τέτοιο σύντροφο ποὺ νὰ τὰ ὑποφέρῃ ὅλα! Ἀνάθεμα τὸν ἔρωτα ποὺ ἔχει γιὰ σένα, εἰ δὲ μὴ...

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια ἐκολάκνευσαν ὑπερβολικὰ τὸν στραβοπόδην Ἀδωνιν καὶ ἀθέλητα ἔρριξε γλυκύτατην ματιὰ εἰς τὴν Χρυσανγήν του, ἡ ὁποία τὸν ἐκύτταζε μὲ μάτια γεμάτα ἔκπληξιν καὶ φόβον καὶ ἀναίδειαν μαζί. Ἀλλὰ συγχρόνως τὸν ἐξώργισαν καὶ εἰς τὸ ἔπακρον, διότι, ἐν ᾧ κάπως τοῦ ἐκλόνιζαν τὴν ὑποψίαν ὅτι ἡ γυναῖκά του τὸν ἀτιμάζει, τοῦ ἐφλόγιζαν ὅμως τὴν καρδιά, ἐπειδὴ τοῦ ἐμπέδευαν περιπλοκώτερα τὴν λύσιν αὐτοῦ τοῦ αἰνίγματος τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς του καὶ τὸν ἔκαναν νὰ λυσισιάξῃ ἀπὸ ὀρμὴν νᾶνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν διὰ νὰ ἐανοποιήσῃ τοῦλάχιστον μὲ τὸ παραπάνω τὸ τρυφερό του ἥμισυ ἐκδικούμενος ἀγρία ἐκείνον ποὺ τὴν εἶχε διαβάλει. Καὶ τώρα λοιπὸν ἡ συλλογὴ του ὅλη ἤρχισε νὰ συγκεντρώνεται εἰς τὸν κουμπάρον του κυρίως, ἀφ' οὗ αὐτὸς πρῶτος τοῦ ἀνοίξε τὰ μάτια: « Πῶς νὰ τολμήσῃ ὁ Μαντζαβῖνος νὰ τὸν βεβαιώσῃ πὼς ἡ Χρυσανγή τὸν ἀτιμάζει μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλον χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ἀσφαλέστατα; Ἄν ἦτον κανένας φοβερός ἐχθρὸς τοῦ σπιτιοῦ του, τὸ καταλαβαίνει τέλος πάντων! Ἀλλὰ ὁ κουμπάρος του, ὁ πνευματικὸς πατέρας του, εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ τοῦ εἴπῃ ὅσα τοῦ εἴπῃ χωρὶς νὰ θέλῃ τὸ καλὸ του, χωρὶς νὰ προβλέπῃ μονάχα στὴν οἰκογενειακὴ τιμὴ του καὶ χωρὶς νᾶναι παραβέβαιος πὼς ἡ Χρυσανγή ἔχει ἐρωμένους. Ὑστερα, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀδελφὲ, ὁ κουμπάρος του, ὁ Μαντζαβῖνος, ὁ ἴδιος, λέω, μὲ τὸ στόμα του τὸ ἴδιο, τὸ ἴδιο — διάολε! — δὲν τὸν ἔχει βεβαιώσει πὼς ἡ Βασίλω γνωρίζει τὴν ἀτιμία τῆς γυναίκας του; Πῶς, λοιπὸν ἡ Βασίλω νὰ δοκίμεται τώρα πὼς τιμιώτερη τῆς Χρυσανγῆς δὲν

ὑπάρχει στὸν κόσμον; Μὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔρχεται νὰ τὰ κάμῃ ὅλα θάλασσα ἀπὸ τὸ κακό του! Πρέπει νὰνακαλύψῃ ὅμως τὴν ἀλήθεια, καὶ γιὰ νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καλύτερα μὲ τὸν κουμπάρο του! Πρέπει νὰ πάῃ νὰ τὸν ξαναβρῇ τώρα ἀμέσως! Κ' ἔτσι θὰ κάμῃ! κ' ἔτσι θὰ γίνῃ!» Εἶπε λοιπὸν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Γερασίου:

— Βασίλω, τὰ λόγια σου γιὰ τὴ Χρυσανγὴ μοῦ χύνουν βάλσαμο στὴν καρδιά, μὰ δὲν φτάνουν νὰ σκεπάσουν τὴν πληγὴ τῆς ὑποψίας ποὺ ἀνοίχθηκε ἀθεράπευτη στὰ φιλλοκάδια μου γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ μου! Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇς σήμερα, αὐτὴν τὴν ὥρα, μὲ τὸ πρόσωπο ποὺ μὲ βεβαίωσε πὼς κ' ἐσὺ κι αὐτὸ ξέρετε τοὺς ἐρωμένους τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἀντροῦ σου! Θέλεις νὰ τὸ φέρω ἐδῶ τώρα ἀμέσως;

— Νὰ τὸ φέρῃς καὶ νὰ τὸ παραφέρῃς! ἐφώναξαν λυσσιασμένα καὶ αἱ δύο γυναῖκες, καὶ ἀλληλοεκντάρχθησαν μὲ πολυσήμαντα βλέμματα σὰν νὰ ἔλεγαν: «Κακομοίρη μου, ἄσχημα ἔκαμες, Καῖν, νὰ νὰ βάλῃς μὲ δύο Εὗες μαζί!»

— Θὰ τὸ φέρω! ναί! πάω νὰ τὸ φέρω! καὶ φεῖδι ποὺ τὸν ἔφαγε, ἂν μοῦ πε ψέμματα!...

Καὶ ὁ Πετριτὴς ἀλλόφρων ἔτρεξε εἰς τὸ μαγαζάκι τοῦ Μαντζαβίνου, ἐν ᾧ ἡ Βασίλω καὶ ἡ Χρυσανγὴ ἂν καὶ ἐγνώριζαν ἐξαίρετα τὶ φοβερὸ εἶναι τὸ ὑποκείμενο ποὺ θὰ τοὺς ἔφερνε ὁ στραβοπόδης, ἀδιανοήτως διὰ τὸν ἐρχομὸν του, ὑπερβέβαιαι ὅτι ἡ μελετημένη ὑποκρισία δύο γυναικῶν μαζί εἶναι ἱκανὴ νὰ μεπρδέσῃ εἰς τὰ δίκτυα των καὶ νὰ καταστρέψῃ κοπάδι ἀπὸ τὰ πονηρότερα ἐρπετὰ καὶ ἀπὸ τὰ πλέον ἐπικίνδυνα θηρία.

Ὅταν ὁ Μαντζαβίνος εἶδεν ἑξαφνα ἐμπρὸς του τὸν Πετριτὴν ὠχρὸν, τρέμοντα καὶ ἀγριοιμμάτην, ἐφαντάσθηκε κατ' ἀρχάς ὅτι τὸ πᾶν τετέλεσται καὶ ὁ πόθος τῆς ἐκδικήσεώς του κατὰ τῆς Χρυσανγῆς ἐσυμπληρώθη μετὰ τὰ χέρια τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνδρός της. Μολαταῦτα τὸν ἠρώτησε δηθὲν ἀνήσυχος:

— Τί τρέχει, κουμπάρε μου; πὼς εἶσ' ἔτσι; μήπως ἔκαμες καμμία τρέλλα;

— Δὲν τὴν ἔκαμ' ἀκόμη! ἀπήντησεν ἀπότομα ὁ Πετριτὴς, γιὰτὶ μὲ τυραννεῖ μία ἀμφιβολία, κ' ἤλθα νὰ σὲ ξαναρωτήσω πρῶτα γιὰ νάχω ἥσυχη τὴ συνείδησί μου πὼς ἔχω καταλάβῃ καλὰ καὶ περικαλὰ τὰ λόγια σοῦ!

— Ποιὰ λόγια μου; ἠρώτησε μὲ κάποιαν ἀπογοήτευσιν καὶ μὲ ἄσβυστο πάλοι τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως ὁ ἐκφυλισμένος Μαντζαβίνος.

— "Ακουσε, κουμπάρε μου, εἶπε ἀνήσυχα ὁ Πετριτῆς, μολονότι ἐπροσπαθοῦσε μὲ ὅλα τὰ δυνατά του νὰ ὁμιλήσῃ σοβαρώτατα : Μοῦ ξαναβεβαιώνεις πὼς ἡ Χρυσανγὴ ἔχει ἐρωμένους ;

— Σοῦ τὸ ξαναβεβαιώνω, ἀδελφέ ! Οὐφ ! γι' αὐτὸ ἤλθες νὰ μ' εὐ-
ρησῇ ; Θέλεις νὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ μὲ τὸ ἔτσι θέλω ; "Ε ! σοῦ τὸ ἀρ-
νοῦμαι κι ἄφησέ με ἡσυχο !

— "Οχι, δὲν θέλω, καὶ σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ἐνδιαφέρο σου !
Τώρα κάτι ἄλλο ποθῶ νὰ μοῦ ξαναβεβαιώσῃς : Ξέρει κ' ἡ Βασίλω
τὴν ἀτιμία τῆς γυναίκας μου, ναὶ ἢ ὄχι ;

— "Αν τὸ ξέρῃ λέει ! "Αφοῦ αὐτὴ μοῦ τὸ πρωτοῖστόρισε, διάο-
λε ! Καὶ τώρα ἀκόμη, ἂν ἀγαπᾷς, τὴν ρωτᾷμε !

— Αὐτὸ ποθῶ κ' ἐγώ, κουμπάρε μου, ἀδελφέ μου, σωτῆρά μου !
"Ελα, πᾶμε λοιπὸν στὸ σπίτι τοῦ Γερασίμου !

— Πᾶμε, Πετριτῆ μου ! Πᾶμε !

Καὶ ὁ Μαντζαβῖνος ἐτῆγε εἰς τῆς Βασίλως καθ' ὁλοκληρίαν ἀνύ-
ποπτος, ὅχι μόνον διότι δὲν ἐγνώριζε τὴν συμφιλίωσιν τῶν δύο γυ-
ναικῶν, ἀλλὰ καὶ διότι, ἀφοῦ εἶχε ἀτιμάσει μὲ τὴν ἀπόλυτην θέλησίν
τῆς τὴν γυναῖκα τοῦ Γερασίμου, ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑποπτευθῇ ποτέ,
ἔστω καὶ ἂν εἶχε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν εὐφυΐαν μαζί χιλιάδων "Ο-
δυσσέων, ὅτι ἡ Βασίλω θὰ ἐτολμοῦσε, ἀκόμη καὶ νὰ ἐτρελλαί-
νετο, νὰ διαφεύσῃ τὴν ἀτιμίαν τῆς Χρυσανγῆς, ἀφοῦ ἴσα-ἴσα αὐτὴ
ἢ ἴδια τὴν διέδωκε πρώτη εἰς τὴν γειτονιά καὶ πρώτη ἐζητοῦσε τὴν
καταστροφὴν τῆς γυναίκας τοῦ στραβοπόδη μὲ κάθε τρόπον. "Εμ-
πῆκε λοιπὸν εἰς τὸ σπίτι τῆς Βασίλως ὡς κατακτητῆς, ὡς ἀπόλυτος
κύριος, μὲ θαυμασίαν ὅπως πάντοτε τὴν χωρίστραν του καὶ φρε-
σκοξυρισμένος καὶ μέ τὰ μάτια πεπειραμένης ἁλεποῦς πού ὅσο γη-
ράσκει καὶ δυσκολεύεται νὰ κυνηγᾷ, τόσο λάμπουν ζωηρότερα ἀπὸ
τὰ τεχνάσματα πού μηχανεύεται τὸ πονηρότατο πνεῦμά της...

"Οταν ἐγύρισε μὲ τὸν Μαντζαβῖνον ὁ Πετριτῆς εἰς τὸ σπίτι τῆς
Βασίλως, ἐπαραξενεύθηκε, διότι τὴν εἶδε μόνην, καὶ θὰ ἐρωτοῦσε διὰ
μιας ποῦ εἶναι καὶ ἡ Χρυσανγὴ, ἐὰν δὲν ἐπρολάβανε ἡ γυναῖκα τοῦ
Γερασίμου μὲ νεῦμα ἀόριστον νὰ τοῦ μισοφανερώσῃ ὅτι ἐκρύφθη-
κεν ἐπίτηδες. "Ο Μαντζαβῖνος λοιπὸν μόλις εἶδε τὴν Βασίλω τῆς ἐφώ-
ναξε μὲ ὕψος προστατευτικὸ καὶ ἀγέρωχο :

— "Ε ! καλημέρα κουμπάρα ! . . . "Ηταν ἀνάγκη ν' ἄλθω, κ' ἐγώ
γιὰ νὰ βεβαιώσῃς αὐτὲς τὲς βρωμοδουλειᾶς πού ξέρεις ; . .

— Ποιὲς βρωμοδουλειᾶς, κουμπάρε μου ; ἠρώτησε μὲ ἀπορίαν
νηπίου ἡ Βασίλω, ὠχριάσασα ἐλαφρὰ, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δεῖξῃ τὴν πα-
ραμικρότερην συγκίνησιν.

— Ἔλα, ντρέπεσαι, τὸ ξέρω, ἐμπρὸς στὸν Πετριτὴ νὰ τὰ ὁμολογήσης ὅλα, καὶ σὲ δικαιῶνω . . .

— Τὶ νὰ ὁμολογήσω, κουμπάρε μου ;

— Ὅσα μοῦ εἶπες γιὰ τὴ Χρυσσαυγὴ !

— Ἐγώ ; τί σοῦ εἶπα ;

— Λέγε τί σοῦπε ! ἐφώναξεν ἐρεθιζόμενος τώρα ἄσχημα ὁ Πετριτῆς.

Ὁ Μαντζαβῖνος εἰς τὴν ἀπορίαν τῆς Βασίλως καὶ μὲ τὴν ἀγορίαν φωνὴν τοῦ Πετριτῆ ἐταράχθηκε καὶ ἐπαῖξε τὰ μικροσκοπικά του μάτια δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἐγύριζε τὸ πρόσωπό του εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις τοῦ δωματίου κάπως ἀνήσυχος, ὅπως τὰ τρομερότερα θηρία εἰς τὰ μεγάλα δάση ποὺ παίζουν αἰκίνητα τὰ ρουθούνια των, ὅταν ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου πρωτοφέρῃ εἰς τὴν διεύθυνσίν των, ἀκόμη καὶ ἀπὸ χιλιάδες βήματα μακρὰ, τὰ χνῶτα τῶν κυνηγῶν. Τότε τὸ θηρίο εἰς τὴν ἀρχὴν κάπως δυσκολεῖται ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν νὰ ὑποπτευθῇ ὅτι τοῦ ἔστησαν παγίδα, καὶ ἄλλο τόσον ὅμως ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἀναταράζει τὰ ρουθούνια του καὶ ὁσφραίνεται κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸς τὴν γῆν τὸν διαβατάρην ἀγέρα, καὶ πότε τὸν μυρίζεται καθαρώτατον καὶ ξαπλώνεται μακάριο εἰς τὸν κατάσκιον κρυψῶνά του, καὶ πότε πάλαι ἀμφίβολον διὰ τὴν τελειότατην ὁσφρησίν του μισοσηκώνεται καὶ ξαναρχίζει νὰ μελετᾷ τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων, καί, μόλις καὶ πολλοστημόριον ἀνθρωπίνου χνώτου προσβάλλει τοὺς πνεύμονάς του, προβάλλει ἐρεθισμένο τὸ ρύγχος του, ἀνοίγει διάπλατον τὸν πηχναῖον φάρυγγά του ὥς διὰ νὰ ρουφήσῃ περισσότερο πνεῦμα ἄερος, καὶ ὅταν πιά πεισθῇ ὅτι ὁ κίνδυνος εἶναι πλησίον του κάνει νὰ κρυφθῇ βαθύτερα μέσα εἰς τὰ πυκνόφυλλα καταφύγιά του, ἀλλὰ τὰ πολλαπλασιαζόμενα χνῶτα τῶν κυνηγῶν του δὲν τοῦ ἀφίνουν καμμίαν ἡσυχίαν καὶ προαναγγέλλοντα εἰς αὐτὸ ἄφρευκτον θάνατον τὸ στενοχωροῦν, τὸ νευρασθενίζουν καὶ τὸ παρακεντοῦν νὰ φύγῃ μακρὰ-μακρὰ ἀπὸ τὰ ἀσφαλῆ λειμέρια του. Καὶ τότε ἀργοπατεῖ πρῶτα-πρῶτα καὶ ὅλο μυρίζεται γοργότατα τὸν ὀρίζοντα, καὶ πότε πάει ἐμπρὸς καὶ στέκεται, καὶ πότε στρέφει πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀμφιβάλλει ποίαν διεύθυνσιν νὰκολουθήσῃ, καὶ ὅπου διεύθνεται σιγὰ-σιγὰ μυρίζεται τὸν ἀέρα κεκορσμένον πιά ἀπὸ τὰ χνῶτα τῶν θανασίμων ἐχθρῶν του. Καὶ δὲν βαστάει τότε, καὶ φωνάζει καὶ βρυχάται ἀπαίσια ἢ διὰ νὰ φοβίσῃ τοὺς διώκτας του, ἢ, αὐταπατώμενον τὸ δυστυχημένο, διὰ νὰ ἐκμηδενίσῃ μὲ τὴν ἐκπνοὴν τῶν βρυχηθμῶν του τὰ χνῶτά των, ἢ διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τοὺς συντρόφους του — καὶ αὐτὸ δὲν γνωρίζει τὸ διατί. Καὶ ἔπειτα διὰ μιᾶς δαιμονισμένο τροχίζει τὰ νύχια του, κερατίζει τὸ χῶμα καὶ

τοὺς ῥορμούς τῶν δένδρων, καὶ μὲ τὸν τρόμον διὰ τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὑπέροχο θάρρος τῆς πάλης εἰς τὰ φωσφορίζοντα μάτια του, τρέχει, πηδᾷ, πετᾷ, καὶ ὅλο βρυχᾷται καὶ ὅλο ὑγρὸς φωτιὲς ξεθυμαίνουν ἀπὸ τὰ κατακόκκινα ρουθούνια του, καὶ ὅπου καὶ ἂν πηγαίνει τὰ χνῶτα τῶν δολοφόνων κυνηγῶν τοῦ προλέγον ἀσφαλῆστατον θάνατον, κ' ἐκεῖ πού ζητεῖ νὰ τὸν ἀποφύγῃ ἀναζητῶν διὰ νὰ πληγώσῃ τὸν ἐχθρόν του πληγώνεται ξάφνου θανάσιμα χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ ποῦ προσβάλλεται, καὶ μισογονατίζει τώρα καὶ μαζεύει τὴν οὐρὰν του, ἀλλὰ καὶ σηκώνει κατὰ τὸν οὐρανὸν οἰστροληταμένο τὸ κεφάλι του καὶ φωνάζει-φωνάζει μεγαλόστομα ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν ἀπελπισίαν του, καὶ τὸ παραμορφωμένο του πρόσωπο γεμίζεται τώρα ἀπὸ αἵματα πού βγαίνουν θερμότατα μαζί μὲ τοὺς βρυχηθμούς του καὶ τοὺς κάνουν βραχνούς καὶ ραϊσμένους καὶ συμπαθητικούς, ἐν ᾧ τὸ χῶμα στὰ πόδια του ἔμπρὸς γίνεται κατακόκκινο. Καὶ ὅπως τώρα ἡ ἀγνὴ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα προσβάλλει τὸ ἀεικίνητο ρύγχος του, τὸ θηρίο, ἂν καὶ μισόνεκρο, διψαλέο ἀνατινάζεται σὰν νεκραναστημένο, σὰν ἀπλήγωτο καὶ ἔτοιμο διὰ τὴν πάλην. Ἀλλὰ τότε καὶ οἱ δολοφόνοι κυνηγοὶ, βέβαιοι πιά διὰ τὸ θῦμά των, ἀπρόοπτα τοῦ ξεφανερώνονται κατὰστηθα, τὸ προλαμβάνουν καὶ τὸ κατατρυποῦν μὲ τὰ βόλια των, καὶ αὐτὸ, ἀδύνατο πιά νὰ χουμήσῃ κατ'ἐπάνω των καὶ κατατρομασμένο, σέρνεται ὅπως-ὅπως εἰς τὸν κρυψῶνά του καὶ μὲ μουγκρίσματα παραπονετικά σβύνεται σιγαλὰ-σιγαλὰ ἢ φωνὴ του καὶ σφαλίζουν παραλυμένα καὶ τὰ μάτια του Τὸ ἴδιο συνέβαινε τώρα καὶ μὲ τὸν Μαντζαβῖνον, ὅταν εἶπε τῆς Βασίλως νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν Πετριτὴν τὴν ἀτιμίαν τῆς γυναίκας του κ' ἐκείνη ἤρχισε νὰ ἀπορῇ καὶ νὰ κἀνῃ ὅτι δὲν καταλαβαίνει τίποτε. Εἰς τὴν ἀρχήν, παρ' ὅλην τὴν ταραχὴν πού τὸν ἔπιασε, ἐθάρρησε ὅτι ἡ Βασίλω ἐπίτηδες ὑπεκρίνετο τὴν ἀνίξεσιν διὰ νὰ ἐρεθίσῃ περισσότερο τὸν Πετριτὴν ἐξομολογουμένη ἔπειτα τὰ πάντα, καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐπέθετο δίδου ἀκόμη ὅτι ἡ γυναῖκα τοῦ Γερασίμου, ἡ παραδοθεῖσα μὲ τὴν ἀγαλλίασιν εἰς τὰς ἀγκάλας του, θὰ τὸν ἄφινε εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀπερίγραπτης ὀργῆς τοῦ Πετριτῆ. Χαμογελαστά λοιπὸν εἶπε τῆς Βασίλως :

— Κουμπάρα μου, μὴ φοβᾶσαι τίποτε ! Ὁ Πετριτὴς ἀπὸ δῶ τὰ γνωρίζει ὅλα ! Ἐγὼ πού τὸν στεφάνωσα εἶχα χρὸς νὰ τοῦ τὰ ἐξιστορίσω ὅπως ἐνὸς μοῦ τὰ ἐξιστόρισες . . .

— Ἐγὼ ; ἐπανελάβε ἡ Βασίλω. Μέγας εἶσαι Κύριε !

— Καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου ! ἐφώναξε ἀρχίζων νὰ δαιμονίζεται ὁ Μαντζαβῖνος. Ἄν ἐξακολουθῇ, Βασίλω, νὰ κἀνῃ τὴν ἀνίξεσιν, τότε . . .

— Τότε ; ἠρώτησε στενοχωρημένη τάχα ἡ γυναῖκα τοῦ Γερασίου.

— Θὰ τὰ πῶ ὅλα ! ὅλα ! καταλαβαίνεις ; ὄχι μονάχα τοῦ Πετριτῆ, μὰ καὶ τοῦ Γεράσιμου !

— Καὶ τοῦ Γεράσιμου ; ἐπιθύρισε μὲ ἀπορίαν μεγάλην ὁ Πετριτῆς.

— Τοῦ ἀντρός μου; εἶπε καὶ ἡ Βασίλω ἀληθινὰ ἐκπληκτη τώρα, διότι ἤρχισε νάνακατώνεται καὶ τὸνομά του εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Χρυσανγῆς.

— Ναί ! ναί ! θὰ τὰ πῶ ὅλα, σοῦ λέω, ἂν δὲν ὁμολογήσης τὴν ἀλήθεια ! ἐφώναξε ὁ Μαντζαβίνος, ὁ ὁποῖος, ὁσφραινόμενος πὰ ἐπικείμενον κάποιον ἀόριστον ἀλλὰ φοβερὸν κίνδυνον κατὰ τῆς κεφαλῆς του, ἐμαίνεται ἀπὸ ἀγανάκτησιν, ἴσα-ἴσα διότι τὸν κίνδυνον τοῦτον διέτρεχε ἀφ' ὅπου οὐδὲ κατὰ φαντασίαν ἐλογόριαζε ὅτι θὰ τοῦ ἐπέλθῃ Ἐχων λοιπὸν ἀπόλυτην πεποίθησιν ὅτι ἔχει ὅλα τὰ δίκαια τοῦ κόσμου καὶ ὅτι ἦτο κύριος ζωῆς καὶ θανάτου καὶ τῆς Χρυσανγῆς καὶ τῆς Βασίλως, «ἀφοῦ — διάολε! — ὁ ἴδιος τὲς ἀτίμασε», ἦτον ἀδύνατο πλέον νὰ κρατήσῃ ψυχραιμίαν, ὅταν ἡ γυναῖκα τοῦ Γερασίου τοῦ παρουσίαζετο διὰ μιᾶς ὅλως διαφορετικῆ ἀπὸ ὅ,τι ἀσφαλέστατα τὴν ἐπερίμενε. Τέτοιο θράσος καὶ ἀφέλειαν μαζὶ ἐκ μέρους τῆς δὲν θὰ ἐφαντάζετο, ἀκόμη καὶ ἂν ἡ Βασίλω ἦτο γυναῖκα τοῦ Βελζεβούλ, ἀκόμη καὶ ἂν ἦτον ἡ ἀθωότερη, ἡ τιμιώτερη Εὐα τοῦ κόσμου ! Καὶ ἠθέλησε λοιπὸν, μὲ τὸ νὰ τὴν ἀπειλῇ ὅτι θὰ ξεσκεπασῇ καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας τὴν ἀτιμίαν εἰς τὸν Γεράσιμον, νὰ τὴν φέρῃ ἄλλοφρονοῦσαν εἰς τὰ νερά του καὶ νὰ τὴν ἐξαναγκάσῃ νὰ βεβαιώσῃ τὸν Πετριτὴν ὅτι ἡ Χρυσανγὴ πράγματι τὸν ἀτιμᾶζει μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ ἡ Βασίλω εὐθὺς ἀμέσως δὲν ἐκατάλαβε τὴν διαβολικὴν πονηράδα τοῦ Μαντζαβίνου, καὶ δι' αὐτὸ ἐκπληκτη ἤκουσε τὸνομα τοῦ συζύγου τῆς νάναφέρεται ἀπὸ τὸν κουμπάρον τῆς κ' ἐφώναξε : «Τοῦ ἀντρός μου;» Ὅταν ὅμως ὁ Μαντζαβίνος τῆς ἀπήντησε : «Ναί ! θὰ τὰ πῶ ὅλα, ἂν δὲν ὁμολογήσης τὴν ἀλήθεια !», ἤρχισε πὰ νὰ μπαίνει εἰς τό φοβερὸ νόημα τῶν λόγων του, ἀλλά, πρὸ πολλοῦ ἔτοιμη νὰποδώσῃ καιριώτερα τὰ κτυπήματα τοῦ ἐχθροῦ τῆς, ἐνίκησε ἀμέσως τὸν τρόπον τῆς καὶ ἤρχισε νὰ γελᾷ δυνατὰ καὶ νὰ τοῦ λέγῃ εἰρωνικὰ μὲ θλίψιν καὶ εὐσπλαγχνίαν μαζὶ :

— Κουμπάρε μου, εἶσαι γιὰ τὰ σίδερα ! Χά ! χά ! χά ! Ἐδαιμονίστηκες καλῆ ; Νὰ κραῖζουμε κανένα γιατρό, λέω γώ, νὰ σὲ γιάνῃ, μάτια μου, κανένα παππᾶ νὰ σὲ διαβάσῃ, χριστιανέ μου ! Χά ! χά ! χά ! Θὰ τὰ πῆς ὅλα τοῦ ἀντρός μου ; Καὶ τί θὰ τοῦ πῆς, εὐλογη-

μένε μου ; Ἐχε κομμάτι ὑπομονή, καλότυχε, κι ὅπου κι ἂν ἦναι θάλλῃ κι αὐτός, καὶ τοῦ τὰ λὲς ὅλα καὶ τοῦ τὰ ἱστορήσῃ μὲ τὴν ἡσυχία σου, κουμπάρε μου . . . Καὶ τί ἔχεις νὰ τοῦ πῇς, ἀγίέ μου ξύλινε ; . .

— Ἐχω νὰ τοῦ πῶ . . . ἔχω νὰ τοῦ πῶ, ἐψεύδιζε ὁ Μαντζαβίνος, καὶ ὅλο τὰ μάτια του ἔπαιζαν σὰν ταύρου πού ἐρεθίζεται ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα κοντάρια πού τοῦ καρφώνουν ἐμπρὸς στὰ μάτια του ἐπιδέξιοι ταυρομάχοι πισωκέφαλα χωρὶς νὰ κατορθώνῃ νὰ κερατίσῃ κανένα, ἐν ᾧ αἰσθάνεται πολὺ καλὰ πόσον εἶναι δυνατότερος ἀπὸ ὅλους μαζί. Ἐχω νὰ τοῦ πῶ . . . εἶπε καὶ τρίτην φορὰν, καί, σὰν νὰ ἐπάλαιαν δύο σκέψεις μέσα του καθ' ὁλοκληρίαν ἀντίθετοι, δὲν ἀπεφάσισε ἀκόμῃ ποίαν ἀπὸ τὰς δύο νὰ διαλέξῃ διὰ νὰ κερδίσῃ τέλος τὴν παρτίδα : ἢ ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ εἰς ἡμερον καὶ ἄκακον ἀμνόν, ἢ ἔπρεπε σὰν ὕαινα νὰ χουμήσῃ κατὰ τῆς Βασίλως, καὶ, καρφώνων τὰ νύχια εἰς τὸν λαιμόν της, νὰ τῆς φωνάξῃ πνίγων αὐτήν : « Μωρή, ἐγὼ δὲν σ' ἀτίμασα ; μωρή, ἐσὺ δὲν γνωρίζεις πὼς ἀτίμασα καὶ τὴ Χρυσανγή ; » Φυσικὰ ὅμως ἐπροτίμησε τὸ πρῶτο, διότι τὸ δεύτερον, ὅσο καὶ ἂν ἦτον ἐπικίνδυνο διὰ τὴν Βασίλω, ἀφεύκτως ἦτο καταστρεπτικὸ καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον. Καὶ μὲ διπλωματίαν λοιπὸν ἐδοκίμασε νὰ ποσπάσῃ καμμίαν ὁμολογίαν ἐνοχοποιητικὴν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Βασίλως. Διὰ τοῦτο ἀλλάξας ὕφος διὰ μιᾶς, τῆς εἶπε :

— Βασίλω, ἔλα νὰ τὰ ποῦμε σὰν καλοὶ φίλοι καὶ χωρὶς νὰ παραφερόμαστε, γιατί τότες οὔτ' ἐσὺ οὔτ' ἐγὼ ξέρουμε τί λέμε !

— Αὐτὸ θέλω κ' ἐγώ, εἶπε ξερὰ ἡ Βασίλω.

— Λοιπὸν, κουμπάρα μου, ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ κομμάτι μακρὰ γιὰ νὰ ἐξηγηθοῦμε καλύτερα : Λέγε μου, ὅταν σὲ στεφάνωσα, τᾶχες μαζί μου, ναι ἢ ὄχι, γιατί δὲν σοῦ χάρισα ἓνα πεντάλιρο σὰν τῆς Χρυσανγῆς ;

— Καὶ βέβαια πού τᾶχα, γιατί δὲν ἔκαμες καλὰ !

— Λοιπὸν ἐγὼ ὁ ἴδιος κατάλαβα τὸ λάθος μου, καὶ στὸ ὕστερο σοῦ χάρισα, ναι ἢ ὄχι, ἓνα μεγάλο πεντάλιρο γιὰ νὰ ξαναγίνουμε καλοὶ φίλοι ;

— Τοῦτο δὲν εἶνε ; ἀπήντησε ἡ Βασίλω, κ' ἔβγαλε ἀπὸ τὸ φόρεμά της τὸ δῶρο τοῦ Μαντζαβίνου καὶ τοῦ τὸ ἔδειξε.

— Αὐτὸ εἶναι ! εἶπε ὁ Μαντζαβίνος.

— Ὅμοιο κι ἀπαράλλαχτο, ναι ἢ ὄχι ;

— Ὅμοιο κι ἀπαράλλαχτο !

— Κύττα το πὼς λάμπει, κουμπάρε μου ! Ἐχει ἀλήθεια μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ τὸ πεντάλιρο τῆς Χρυσανγῆς ὅπως μὲ βεβαίωσες ;

— Καὶ βέβαια πού ἔχει !

— Αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ πεντάλιρο ! Ἔτσι δὲν μοῦ πες ;

— Ἔτσι σοῦ πα, ἐψιθύρισε τώρα κοιμάτι μουδιασμένα ὁ Μαντζαβίνος χωρὶς νὰ εἰμπορῇ νὰποφύγῃ μίαν τέτοιαν καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἀφ' οὗ θάπεδείκνυε τὸν ἑαυτὸν του ὅτι ἀντιφάσκει. Ἀλλὰ καὶ ἡ Βασίλω τότε, μὴ κρατηθεῖσα, ἐβρυχήθηκε :

— Ψέμματα λές !

— Ψέμματα λέω ; ἠρώτησε ἐκπληκτος καὶ καταστενοχωρημένος ὁ Μαντζαβίνος.

— Ἄ ! τώρα δὲν γλυτώνεις ὅ,τι κι ἂν κάμῃς, ὅ,τι κι ἂν πῇς ! Αὐτὸ τὸ πεντάλιρο λοιπὸν εἶναι ψεύτικο !

— Μπορεῖ νὰ τ' ἄλλαξες, εἶπε ψυχρὰ ὁ Μαντζαβίνος, ἐν ᾧ εἰς τὴν καρδιά του ἤρχισε νὰ βράζῃ ἡφαιστειο ταραχῆς, ὀργῆς καὶ ἀναιδείας, ποὺ γλήγωρα-ἀργὰ θὰ ἐξέσπαζε καὶ θὰ ἐκατάστρεφε πέρα καὶ πέρα εἴτε αὐτὸν εἴτε τὰς δύο ἐκείνας φοβερὰς γυναῖκας.

— Τὶ νᾶλλαξά καὶ νὰ ξανάλλαξά ; εἶπε περιφρονητικὰ ἡ Βασίλω. Τώρα δὲν ἐβεβαίωσες πὼς τὸ πεντάλιρο αὐτὸ εἶναι ὅμοιο κι ἀπαράλλαχτο ; Ὑστερα ἐσὺ δὲν ἐβεβαίωσες τὴ Χρυσανγὴ πὼς τὸ πεντάλιρό μου εἶναι ψεύτικο ;

— Ἐγώ ; ἐγώ ; ποτέ ! ποτέ ! Ἀχ ! νᾶτανε δῶ ἡ γυναῖκα τοῦ Πετριτῆ νὰ τὴν ἀπόδειχνε ψεῦτρα αὐτῇ τῇ Βασίλω !...

— Ἐδῶ εἶμαι, καλὲ κουμπάρε μου ! ἠκούσθη ὥς σάλπιγγα δευτέρας παρουσίας ἡ φωνὴ τῆς Χρυσανγῆς λέγουσα, καὶ μὲ τὴν φωνὴν παρουσιάσθη καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ Πετριτῆ ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ Μαντζαβίνου ὥς θηλυκὸς Σατανᾶς.

Ὁ Μαντζαβίνος ποὺ δὲν πολυεπίστευε τὰ φαντάσματα ἔκαμε νὰ σταυροκοπηθῇ καὶ ἔχασκε ὀλίγα δευτερόλεπτα βλέπων μεγάλην μεγαλωσίαν ἐνώπιόν του τὴν Χρυσανγὴν. Γλήγωρα ὅμως ἐννοήσας πλέον ὅτι ἔπεσεν εἰς τὴν παγίδα ποὺ τόσον ἀριστοτεχνικὰ μολαταῦτα εἶχε στήσει ὁ ἴδιος διὰ νὰ χαντακώσῃ πρὸ πάντων αὐτὴν τὴν γυναῖκα τοῦ Πετριτῆ, διὰ τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο τόσην ἀγάπην καὶ μῖσος καὶ ζηλοτυπίαν μαζί, ἀπεφάσισε νὰ παίξῃ τὸν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνα καί, κτυπῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ χύνων ὅλο τὸ φαριμάκι τῆς προσβληθείσης φιλοτιμίας του κατὰ τῆς τιμῆς τῶν δύο γυναικῶν, νὰ τὰς τρομάξῃ, νὰ τὰς ἀπολιθώσῃ, νὰ σωθῇ. Πρῶτα-πρῶτα λοιπὸν ἰδὼν τὴν Χρυσανγὴν, ἀφ' οὗ συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἐκπληξίν του, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του, ὥς ἀγριόγατος ποὺ προτοῦ νὰ ἐπιτεθῇ κυρτώνει εἰς τόξον τὴν σπονδυλικὴν του στήλην, παίζει ἀραιὰ ἀλλὰ δυνατὰ τὴν οὐρὰν του, τεντώνονται ὥς ἀγκάθια ἀκτινωτὰ τὰ μουστάκια του καὶ τὰ μάτια του ξεπεταμένα χύνουν πρασινωπὲς φωτιὰς ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ αἵματος ποὺ κυριεύει τὴν ἀσπλαγχνὴν καρ-

διά του. Ἐπειτα ἐπιθύρωσε πρῶτα εἰς τὴν Χρυσανγήν: «Ἐσὺ ἐδῶ!» καὶ διὰ μιᾶς ἀκολουθῶς ὡς μαινόμενος ἐφώναξε τοῦ Πετριτῆ:

— Κουμπάρε! αὐτὲς ἐδῶ εἶναι συνεννοημένες! εἶναι σκύλλες! εἶναι ὄχεντρες! δὲν ἔχουν ὑπόληψι! εἶναι γυναῖκες!

— Νὰ σοῦ πῶ, ἐφώναξε τότε ἀπειλητικώτατα ὁ Πετριτῆς, μάζεψε τὰ λόγια σου εἰδὲ μὴ σὲ σφάζω σὰν ἄρνι! Πρέπει νὰ μοῦ τ' ἀποδείξης πρῶτα πὼς ἡ γυναῖκά μου κ' ἡ Βασίλω εἶνε ὅπως τὲς λές, κι ἂν δὲν μοῦ τ' ἀποδείξης, δὲν φεύγεις ζωντανὸς ἀπὸ δῶ!...

— Τί τρέχει, καλέ; ἀκούσθηκε τώρα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Γεράσιμου, ὁ ὁποῖος ἤλθε νὰ γευματίσῃ σπίτι του καί, ἐκπληκτος πρῶτα διὰ τὰς κραυγὰς τοῦ γυναικαδέλφου του καὶ τοῦ κουμπάρου του, αἰσθάνθηκε μεγαλύτερην ἀπορίαν, ὅταν εἶδε παρὰ πλευρὰ τῆς Βασίλως καὶ τὴν Χρυσανγήν.

— Καλὰ πὺν ἤλθες καὶ σύ, Γεράσιμι! ἐφώναξε ὁ Πετριτῆς. Ὁ κύρ κουμπάρος μας ἀπὸ δῶ θέλει καλὰ καὶ σώνει νὰ μᾶς βάλῃ στὰ αἶματα!

— Ὁ παλιάνθρωπος! ἐφώναξε ἡ Βασίλω.

— Ὁ παλιάνθρωπος! ἐπανελάβε καὶ ἡ Χρυσανγή.

— Μέγας εἶσαι, Κύριε! εἶπε ὁ Γεράσιμος. Τί τρέχει καλέ;

— Τρέχει, κουμπάρε μου, εἶπε μὲ ὑπέροχην αὐστηρότητα ὁ Μαντζαβῖνος, ὅτι θέλω νὰ σώσω τὴν τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ σας, κ' οἱ γυναῖκές σας θέλουν μὲ τέσ ψευτιὲς κ' ὑποκρισίες τῶν νὰ μὲ χαντακώσουν!

— Γιὰ ἐξηγήσου καλύτερα, κουμπάρε! ἐφώναξε προσβλημένος ὁ Γεράσιμος.

— Τί νὰ ἐξηγηθῶ καὶ νὰ ἐξηγηθῶ! Ὅ,τι λέω, αὐτὸ εἶναι! ἀπήντησε ἀποφθεγματικὰ καὶ ψύχραιμα τάχα ὁ Μαντζαβῖνος.

— Ὡς τώρα ὁμως, εἶπε ὁ Πετριτῆς, ὅ,τι εἶπες, ἦταν ψέμμα! Δὲν εἶπες πὼς τὸ πεντάλιρο τῆς Βασίλως εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὅμοιο κι ἀπαράλλαχτο ὅπως τῆς τὸ χάρισες;

— Καὶ τὸ βεβαιώνω ἀκόμη, ἐκτὸς ἂν τᾶλλαξε!

— Χά! χά! χά! ἔκαμε ἡ Βασίλω.

— Δὲν ἐζήτησες μάρτυρα τῇ Χρυσανγῇ πὼς δὲν τῆς εἶπες γιὰ τὸ πεντάλιρο αὐτὸ πὼς εἶναι κάλπικο; ἐξηκολούθησε ὁ Πετριτῆς. Νά την ἡ γυναῖκά μου! λέγε, Χρυσανγή μου, σοῦ πε τέτοιο πρᾶμα;

— Μοῦ πε πὼς εἶναι κάλπικο! ἐβεβαίωσε ἡ Χρυσανγή.

— Ψέμματα λές, ὄχεντρα! ἐβρυχήθηκε ὁ Μαντζαβῖνος, καὶ ἔσκαζε, διότι δὲν ἤμποροῦσε νὰ πνίξῃ τὴν γυναῖκα αὐτὴν πὺν τὴν ἀτίμασε καὶ τῆς ἐτοίμαζε τάφον ἐπονείδιστον.

— Ὅλο ψέμματα λέω ἐγώ! εἶπε εἰρωνικὰ ἡ Χρυσανγή. Ἄκου

και ἄλλο ψέμμα πού θά πῶ, σιῶρ Μαντζαβίνε ! Σὺ δὲν μ' ἐβεβαίω-
σες πῶς καὶ ἡ Βασίλω προδίδει τὸν ἄντρα της ;

— Τί ; πῶς ; πῶς ; πῶς ; ἐφώναξε ὁ Γεράσιμος ἐπὶ πολὺ
κ' ἐκινούσε μαζί καὶ τὰ χέρια του μ' ἐρωτηματικά σχήματα, ἐν ᾧ ὁ
Μαντζαβίνος βράζων ἀπὸ τὸ κακό του, ἀφρίζων ἀπὸ τὴν λύσσαν του,
ἐμούγκρισε πρὸς τὴν Χρυσανγὴν :

— Γιὰ νὰ σὲ βεβαιώσω τέτοιο πράμα, ὑποκρίτρια, θά πῇ πῶς
θὰ εἶχα στενὲς σχέσεις μαζί σου !

— Καὶ μήπως, δὲν μοῦ πες πὼς ἔχεις στενὲς σχέσεις μαζί της ;
ἠρώτησε ἡ Βασίλω.

— Τότε σιγὰ-σιγὰ θέλεις νὰ βεβαιώσης καὶ σὺ πὼς καὶ μαζί σου
εἶχα στενὲς σχέσεις ! ἐφώναξε καταστενοχωρημένος ὁ Μαντζαβίνος.

— Καὶ μήπως δὲν μ' ἐβεβαίωσες, ἐμένα πὼς ἔχεις στὰ λήθεια
στενὲς σχέσεις μὲ τὴ Βασίλω ; εἶπε εἰρωνικά ἡ Χρυσανγή.

— Τί ; πῶς ; ἐξακολουθοῦσε φωνάζων ὁ Γεράσιμος καὶ ἀγριο-
κυττάζων τὸν Μαντζαβίνον.

— Θὰ σὲ σφάξω ! ἔλεγε καὶ ὁ Πετριτής, ἄτιμε, ἂν δὲν πῆς ὅλη τὴν
ἀλήθεια πέρα καὶ πέρα ! Καὶ ἐπλησίασε τὸν κουμπάρον του μὲ τὸ δεξιὸ
χέρι ἀκκουμπισμένον εἰς τεράστιο μαχαῖρι χωμένο εἰς τὴν ζώνην του.

Ἐδῶ πλέον τοῦ Μαντζαβίνου ἡ ὑποκρισία καὶ τὸ θράσος
εἶχαν παραλύσει καθολοκληρίαν, καὶ ὁμοίαζε μὲ τὰ φεῖδια πού τὰ
κυνηγοῦν εἰς τὰ μέρη μας διὰ νὰ τὰ πιάσουν ζωντανά. Τὸ καλοκαῖρι
λοιπὸν οἱ χωρικοὶ μας διαλέγουν ἓνα μεσημέρι πού ὁ ἥλιος νὰ καίη
δυνατά, ἀνυπόφορα, καὶ πηγαίνουν εἰς τὰς φειδότρupes ὅπου γνωρίζουν
ὅτι κρύπτονται γαλιάντρες καὶ ὄχεντρες καὶ ἄλλα ἐπικίνδυνα ἐρ-
πετά, ὠπλισμένοι μὲ τὰ ἀκινδυνότερα ὅπλα, μὲ μακρὰ κομμάτια ἀπὸ
πρόστυχο πανί, διὰ νὰ κυνηγήσουν ἐπιτυχέστατα τὸ ἐπικινδυνότερο
θηρίο. Περιστέκουν λοιπὸν εἰς τὰς τρύπες ἀπὸ πάνω καὶ ἀρχίζουν
νὰ σφυρίζουν μονότονα καὶ μελαγχολικά σφυρίγματα καὶ πλησιάζουν
τὴν ἄκρην τοῦ πανιοῦ εἰς τὰ χεῖλη τῆς φωλιάς. Καὶ τὸ φεῖδι τὸ πο-
νηρότατο, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, μαζεύεται, ἐνθουσιάζεται, λυσσιάζει ἀπὸ
ἐπιθυμίαν ἢ νὰ δαγκάσῃ ἢ νὰ χύσῃ τὸ δηλητήριό του πρὸς ἐκεῖνον
πού σφυρίζει, ἔτσι διὰ νὰ ἀνταμείψῃ μὲ τὸν δολοφονικώτερον τρόπον
αὐτὸν πού τὸ διασκεδάζει, πού τὸ γεμίζει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Καὶ
σέρνεται λοιπὸν σιγὰ-σιγὰ καὶ ὅλο ζωηρότερα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς φω-
λιάς του πρὸς τὸ χεῖλός της, καὶ ὅλο τὰ μάτια του χύνουν ἀστραπὲς
πού μαγνητίζουν, καὶ ὅλο ἡ φαρμακερὴ γλῶσσά του παίζει ἀεικί-
νητη ξεπροβάλλουσα μακρουλὴ ἀπὸ τὸ βρωμερό του στόμα. Καὶ
ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ χεῖλος τῆς κρύπτῃς του, ὅπως ἀκούει εὐκρι-
νέστερα τὰ σφυρίγματα γαργαλίζεται περισσότερον καὶ τρέμει γαλβα-

νισμένο τὸ σῶμά του καὶ χορεύει ἀεικίνητα τὴν οὐρὰν του καὶ τὸ μοχθηρότατο κεφάλι του, καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἡδονῆς ἀρχίζουν νὰ τρέχουν δηλητηριασμένα τὰ σάλια του καὶ μαίνεται νὰ δαγκάσῃ κάτι διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ κατακόρυφο τῆς ἀπολαύσεως, καὶ ὅπως βλέπει τὸ πανὶ νὰ κρέμεται ἀργοκίνητα εἰς τὰ χεῖλη του καρφώνονται διὰ μιᾶς ἐπ' ἑνὸς του σάν δξύτατα βέλη τὰ δόντια του σμαλτωμένα καὶ μὲ τὸ φαρμάκι του ὅλο. Καὶ τότε οἱ κυνηγοὶ χαχανίζοντες τραβοῦν ἔξω τὸ πονηρότατο ἐρπετὸ πρὸς γαλβανισμένο ἀκόμη ἀπὸ τὰ σφυρίγματα ἐξακολουθεῖ νὰ στερεώνῃ βαθύτερα τὰ δόντια του εἰς τὸ πανὶ καὶ νὰ σείῃ ἀπολαυστικώτατα τὴν οὐρὰν του, χωρὶς νὰ γνωρίξῃ ὅτι αὐτὸ τὸ ἴδιο ἔχει παραδώσει τὸ κεφάλι του εἰς τὴν κρεμάλαν. . . Καὶ ὅταν τὸ βγάλουν ἀπὸ τὴν τρύπαν του νωδὸ καὶ ἀκίνδυνον πλέον οἱ κυνηγοὶ, δὲν τὸ σκοτώνουν ἀμέσως, ἀλλὰ τὸ περιπαίζουν πρῶτα καὶ χώνουν τὰ δάκτυλά των εἰς τὸ στόμα του καὶ τὸ κρύβουν εἰς τὰ στήθη των διὰ νὰ τὸ θερμάνουν τάχα καὶ τὸ περιποιηθῶν, κ' ἔπειτα τοῦ κόβουν τὴν οὐρὰν καὶ κάνουν ἀπ' αὐτὴν ἄλλες πολλὰς οὐρὰς καὶ τοῦ βγάζουν ἀκολούθως τὰ μάτια καὶ εἰς τὸ τέλος τὸ πατοῦν ὅλοι, τὸ ξεκοιλιάζουν καὶ, διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἵχνος τοῦ βρωμεροῦ ζώου ἐπὶ τῆς γῆς, μοιράζουν τὰ κομμάτια του εἰς τοὺς σκύλους καὶ τοὺς γάτους. . . Τέτοιο φεῖδι ἀκίνδυνον πλέον κατήντησε τώρα καὶ ὁ Μαντζαβῖνος, ὅταν ὁ Πετριτῆς τὸν ἐπλησίασε ἄγριος μὲ τὸ μαχαῖρι εἰς τὸ ζωνάρι καὶ τοῦ ἐφώναξε: «Θὰ σὲ σφάξω, ἂν δὲν πῆς ὅλη τὴν ἀλήθεια!» Ὁ Μαντζαβῖνος τότε σὰν νὰ μὴ τοῦ ἔμενε σταλιὰ πλέον ἀπὸ το δηλητήριο τῆς λύσσας καὶ τῆς ὑποκρισίας του ἐψιθύρισε: «Θὰ πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια· μάρτυς μου ὁ θεὸς πὼς θὰ τὴν πῶ ὅλη πέρα καὶ πέρα!»

— Λέγε τὴν κακοῦργε! ἐμούγκρισε ὁ Πετριτῆς.

— Λέγε τὴν! εἶπε καὶ ὁ Γεράσιμος, ἐν ᾧ ἡ γυναῖκά του καὶ ἡ Χρυσανγὴ ἀλληλοεκτυτάζοντο ὠχραὶ καὶ ἀσθμαίνουσαι ἀπὸ τὸν θρίαμβόν των ὡς νὰ εἶχαν καταβάλλῃ, μετὰ ὑπεράνθρωπην πάλην καὶ ἄγωνίαν, μόνον μὲ τὰ τρυφερὰ χεράκια των κανένα λυσσιασμένον λύκον, καμμίαν πεινασμένην ἀλεπού, πρὸς εἰσώρμησαν ἐν κρυφῷ καὶ παραβύστῳ εἰς τὸ νοικοκυρεῖόν των διὰ νὰ καταστρέψουν τὰ πάντα χωρὶς κανέναν νὰ πάρῃ μυρωδιά.

— Λοιπόν, εἶπε ὁ Μαντζαβῖνος, ναί! Σὰς λέω ὅλη τὴν ἀλήθεια! . . . Δὲν βαστῶ! . . . θὰ τὴν πῶ! ἀλλὰ δὲν θὰ μὲ πιστέψῃ κανένας! Ὁρκισθῇτέ μου πὼς ἂν τὴν πῶ δὲν θὰ μὲ σκοτώσετε!

— Δὲν θὰ σὲ σκοτώσουμε, ἄκακο ἀρνάκι! εἶπε ἡ Χρυσανγὴ εἰρωνικά.

— Εἶσαι πιὰ ψοφίμι! εἶπε καὶ ἡ Βασίλω.

— Φεῖδι χωρὶς δόντια ἐχθρὸς δίχως μαχαῖρι ! εἶπε καὶ ὁ Γεράσιμος.

— Καὶ δίχως χέρι ! ἐπρόσθεσε περιφρονητικὰ καὶ ὁ Πετριτῆς. Λέγε σοῦ λέω ! ἐπανεῖλαβε βλέπων ἀπαίσια τὸν κουμπάρον του.

— Μὰ τῶνομα τοῦ θεοῦ λοιπὸν σοῦ λέω, Πετριτῆ, σὲ βεβαιώνω, Γεράσιμε, πὼς . . . οὐχ ! . . . πὼς νὰ τὸ πῶ ; οὐχ ! δαιμονίζομαι ! . . . θὰ τὸ πῶ ! θὰ τὸ πῶ ὅμως ! Ἐγὼ ! ναί ! ἐγὼ ! ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀτίμασα τὲς γυναῖκές σας ! . . .

— Χά ! χά ! χά ! ἐγέλασαν καὶ οἱ τέσσαρες μαζί ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

— Ὁ κοκομοίρησ ! εἶπε ἡ Χρυσανγὴ μὲ οἶκτον, τᾶχασε !

— Λυπήσου τον, Γεράσιμέ μου, εἶπε καὶ ἡ Βασίλω ἱκετευτικὰ, εἶναι τρελλὸς ὁ μαῦρος !

— Ἐτσι φαίνεται, εἶπε ἀνήσυχος καὶ ὁ Πετριτῆς.

— Τὸ παρακάμαμε καὶ τοῦ γύρισε τὸ μυαλό ! ἐψιθύρισε καὶ ὁ Γεράσιμος.

— Δὲν σᾶς τό πα πὼς δὲν θὰ μὲ πιστέψετε; ἐφώναζε τώρα ὁ Μαντζαβίνος. Ἐγὼ ! σᾶς λέω, ἐγὼ ἀτίμασα τὴ Βασίλω, Γεράσιμε, τὴ Χρυσανγὴ, Πετριτῆ ! Σᾶς τ' ὀρκίζομαι ! μάρτυς μου ὁ θεός, μάρτυρες οἱ ἴδιες οἱ γυναῖκές σας !

— Σκάσε, νὰ σὲ πάρῃ ὁ Διάολος ! ἐφώναζε ὁ Πετριτῆς, καὶ τοῦ ἔδωκε δυνατὸ ράπισμα, ἐν ᾧ ὁ Μαντζαβίνος ἔκραζε πλησιάζων τὸ ἓνα χέρι του εἰς τὸ μάγουλο, ἐν ᾧ μὲ τὸ ἄλλο ἐσκέπαζε τὴν ἀκριβῆ χωρίστραν του μὴ τοῦ τὴν χαλάσουν : « Ἄ ! δὲν σᾶς τό πα ; Ὅχι μονάχα δὲν μὲ πιστεύετε, μὰ μὲ χτυπᾶς κι ὅλα κουμπάρε μου ; »

— Θεότρελλε, τοῦ εἶπε περιφρονητικὰ ὁ Πετριτῆς, ἂν σὲ πίστευα, θὰ σ' εἶχα καὶ σφαγμένο τώρα ! . . .

— Κ' ἐγὼ ξεκουλιασμένο ! εἶπε καὶ ὁ Γεράσιμος.

— Καλύτερα ! καλύτερα ! ἐψιθύρισε ταραγμένος μὲ ἀληθινὰ συμπτώματα τρέλλας τώρα ὁ Μαντζαβίνος. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ψέμμα καὶ τὸ ψέμμα εἶν' ἀλήθεια ! Ἄ ! ψυχὴ μου ! ὅλο ἀλήθειες θὰ λέω τώρα, Πετριτῆ μου, Γεράσιμέ μου, καὶ σᾶς ξαναλέω λοιπὸν πὼς ἐγὼ, ἐγὼ ὁ ἴδιος, μὰ τὸν αἰ Σπυρίδωνα, ἀτίμασα τὰ στεφάνια σας ! Ἄ ! σᾶς τὴν ἔκαμα ! σᾶς ἀτίμασα καὶ μοῦ λέτε κι ὅλα κ' εὐχαριστῶ ! τράλα, λάλα, λά ! τράλα, λάλα, λό ! . . .

Ὁ Πετριτῆς εἰς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Μαντζαβίνου ἐκύτταξε ἐρωτηματικὰ τὸν Γεράσιμον ὥς νὰ ἐζητοῦσε τὴν γνώμην του τί νὰ κάμουν διὰ τὸν κουμπάρον των πού, φῶς φανερό, ἐτρελλάθηκε πιά ! Ἀλλὰ καὶ ὁ Γεράσιμος, περίφροντις τώρα διὰ τὴν ξεαφνικὴν ἀσθένειαν τοῦ Μαντζαβίνου, δὲν εὔρισκε τί νὰπαντήσῃ κ' ἐσυλλογίζετο ὅτι

ἐπαραιτράβηξαν τὸ σχοινί. Ἀλλὰ καὶ μία ἄλλη ἀπορία τοῦ ἐγεννᾶτο : « Πῶς συνέβησαν ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ; Αὐτὸς ἦλθε τὸ μεσημέρι σπίτι του νὰ φάῃ, καὶ εἶδε ἐκκληκτός τὴν ἀδελφή του νὰ στέκεται ἀγαπημένη καὶ παράπλευρα στὴ Βασίλω του, ἐν ᾧ ὥς τὰ χθὲς ἦταν οἱ δύο γυναῖκες οἱ ἀσπονδότεροι ἐχθροί. Ἐπειτα εὔρηκε καὶ τὸν Μαντζαβῖνο, ποὺ τὸν συναντοῦσε σπανιώτατα καὶ μόνον ἓνα καλημέρα εἶχε μαζί του, νὰ βρίζεται μετὰ τὸν Πετριτῆ, μετὰ τὴ Χρυσανγὴ καὶ μετὰ τὴ γυναῖκά του, καὶ εἰς τὸ ὕστερο τὸν ὕβρισε καὶ αὐτός, καὶ ὁ κουμπάρος του διὰ μιᾶς ἔπειτα τρελλάθηκε. Τί σημαίνουν ὅλ' αὐτά ; Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Γεράσιμος γυρίσας τώρα πρὸς τὴν ἀδελφήν του καὶ τὴν γυναῖκά του εἶπε : « Χρυσανγὴ, Βασίλω μου, ἀφ' οὔτου ἦλθα σπίτι, μέσες ἄκρες κατὰλαβα πῶς οἱ δύο σας καὶ ὁ Πετριτῆς ἀπὸ δῶ τᾶχετε μετὰ τοῦτον τὸν χριστιανό, καὶ τὸν βρίζετε καὶ τὸν μπατοῖζετε καὶ ξέρετε ὅλα, μὰ ἐγὼ χωρὶς νὰ ξέρω τίποτα τὸν ὕβρισα κ' ἐγὼ καὶ θὰ τὸν σκότωνα, ἀφοῦ μᾶς εἶπε τόσα ἄτιμα λόγια, ἂν δὲν τὸν μυρίζομυνα πῶς εἶναι θεότρελλος !... »

— Ἐγὼ τρελλός ; Χά ! χά ! χά ! τράλα, λάλα, λά ! Μωρὲ ὅλο ἀλήθειες θὰ λέω ἀπὸ τώρα καὶ πέρα ! τράλα, λάλα, λό !

— Τὸν ἀκοῦτε ; ἐξηκολούθησε ὁ Γεράσιμος. Λοιπὸν πρέπει νὰ μάθω κ' ἐγὼ τί ἔτρεξε μαζί σας γιὰ νὰ ξέρω, τὸ ἐλάχιστο, τί νὰ πῶ, ὅταν θὰ τὸν πᾶμε στὸ φρενοκομεῖο

— Νὰ πῆς πῶς ἀτίμασα τὴ γυναῖκά σου, τὴ γυναικοῦλά σου ! εἶπε μετὰ κωμικὴν τραγικότητα ὁ Μαντζαβῖνος. Ἔτσι δὲν εἶναι, Βασίλω μου ;

— Νά ! πῶς εἶναι, βρωμότρελλε ! τοῦ εἶπε ὁ Γεράσιμος, καὶ τοῦ ἐτραβῆξε δυνατό χαστοῦκι.

— Ἄ ! ἄ ! μὴ χτυπᾶς ! μὴ χτυπᾶς ! μοῦ χάλασες καὶ τὴ χωρίστρα ! Σοῦ τὰ λέω ἐγὼ ὅλα ! ὅλα ! Ἄ ! τὰ δόντια μου ! ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ πῶ ! μὰ γιατί χτυπᾶς ; Δὲν ἐσυμφωνήσαμε νὰ μὴ μετὰ χτυπᾶτε, ἂν λέω ἀλήθεια ;

— Σκάσε ! τοῦ ἐφώναξε ὁ Γεράσιμος. Λέγε λοιπὸν, Βασίλω μου, λέγε, Χρυσανγὴ ...

Τότε αἱ δύο γυναῖκες ἤρχισαν νὰ διηγοῦνται τί συνέβη ὅπως αὐταὶ ἤθελαν, καὶ συνεπλήρωναν θαυμάσια ἢ μία τὴν ἄλλην, καὶ ἡ φωνὴ τῆς Βασίλως ἦτον ἡχώ τῆς Χρυσανγῆς καὶ αἱ φράσεις τῆς γυναικὸς τοῦ Πετριτῆ ἦσαν ἡ τελεία ἔκφρασις τῶν ψυχικῶν συναισθημάτων τῆς συζύγου τοῦ Γερασίμου.

— Ἀδελφέ μου, ἔλεγε λοιπὸν ἡ Χρυσανγὴ, ἐν ᾧ ὁ Μαντζαβῖνος ἄνοιξε τώρα διάπλατα τὰ μάτια κ' ἐφαίνετο ὅλος προσοχὴ καὶ συλλογὴ· ἀδελφέ μου, αὐτὸς ἐδῶ ὁ κουμπάρος μας — χαρὰ στὸν κουμ-

πάρο! — προτοῦ νὰ στεφανωθῶ τὸν Πετριτὴ μου, μοῦ ἔκανε χρόνια τὰ γλυκὰ μάτια... Ψέμματα λέω, σιὸρ Μαντζαβίνε;

Ἐδῶ ὁ Μαντζαβίνος ἀκούσια ἐχαμήλωσε τὰ μάτια του καὶ θὰ ἐκατακοκκίνιζε, ἔαν δὲν εἶχε γίνη τὸ πρόσωπό του μαραμμένη παπαροῦνα ἀπὸ τὰ ραπίσματα ποὺ εἶχε φάγη.

— Ἄ! ἄ! ἐφώναξε ὁ Πετριτὴς ὡς νὰ ἐγκάριζε πεινασμένος γάϊδαρος ποὺ ματιάζει φρέσκο τριφύλλι. Ἔτσι ἔ, σιὸρ Μαντζαβίνε... κακοὺς χρόνους νᾶχης!

— Λοιπὸν ποὺ λές, Γεράσιμέ μου, ἐξηκολούθησε ἡ Χρυσανγή, ὅταν εἶδε πὼς ἐγὼ ἀγαπᾶω τὸν Πετριτὴ μου (καὶ ὁ Πετριτὴς τώρα τὴν ἐκατάτρωγε μὲ φλογερεὲς καὶ γλυκύτατες ματιὰς) ἀποφάσισε νὰ μᾶς ἐκδικηθῇ ὅλους, ἐμένα, ἐσένα...

— Τὸν ἄτιμο... ἐμουρμούρισε ὁ Γεράσιμος.

— Τὸν ἄντρα μου, ἐξηκολούθησε ἡ Χρυσανγή.

— Ὅρσε! εἶπε φασκελώνων τὸν Μαντζαβίνον ὁ Πετριτὴς.

— Ὡς κ' ἐμένα! ἐσυμπλήρωσε ἡ Βασίλω.

— Ὡς καὶ τὴ Βασίλω μάλιστα, ἐβεβαίωσε καὶ ἡ Χρυσανγή. Γι' αὐτὸ τὰ κατάφερε πρῶτα νὰ μᾶς στεφανώσῃ καὶ τὲς δύο καὶ νὰ γεννήσῃ τὴ διχόνοια μὴ χαρίζοντας τίποτε τῆς Βασίλως καὶ χαρίζοντας σ' ἐμένα ἐκεῖνο τὸ ἀναθεματισμένο πεντάλιρο...

— Δός του το πίσω! ἐφώναξε φρενιασμένος ὁ Πετριτὴς.

— Τώρα! τοῦ τό χω δώσει ἐδῶ καὶ πολλὰς μέρες...

— Πῶς; καὶ γιατί; εἶπε ἔκπληκτος ὁ στραβοπόδης.

— Γιὰ τὴν τιμὴ σου, ἄντρα μου!

— Γιὰ τὴν τιμὴ μου; ἐψιθύρισε ὅλος ἀπορία πάλοι.

— Καὶ βέβαια, γιατί, ἀφ' οὗ ἔξ αἰτίας τοῦ πεντάλιρου μᾶς ἔβαλε ὁ προκομιμένος κουμπάρος σου στὰ αἵματα ἐμὲ καὶ τὴ Βασίλω μου ἀπὸ δῶ, ἀρχινήσαμε μαζὶ μας τοὺς κανγάδες καὶ, χωρὶς νὰ ξέρουμε γιατί, ἡ μία ἤθελε νὰ βγάλῃ τὸ μάτι τῆς ἄλλης καὶ ζηλευόμαστε μετὰξὺ μας, κι ὁ Γεράσιμός μου καὶ σὺ πιστεύατε πὼς ἐγὼ εἶμαι κακῆς διαγωγῆς...

— Ἐγώ; τὴν ἀδελφὴ μου νὰ πιστέψω τέτοια; ποτέ! ποτέ! εἶπε ὁ Γεράσιμος.

— Μέγας εἶσαι Κύριε! Πῶς σοῦ πέρασε τέτοια ὑποψία, Χρυσανγή μου; εἶπε κάπως ἐντροπιασμένος καὶ ὁ Πετριτὴς. Ὅμολογῶ ὅμως πὼς ἔξ αἰτίας αὐτουνοῦ ἐδῶ τοῦ σιὸρ Μαντζαβίνου, ὅπως τώρα καταλαβαίνω, κόνεψα νὰ σὲ σκοτώσω!... Ἀχ! καὶ θὰ μπορούσα νὰ ζήσω λεφτὸ ὕστερα;

— Ἄς εἶναι! εἶπε γλυκὰ-γλυκὰ ἡ Χρυσανγή, περασμένα ξεχασμένα, ἄντρα μου! Ἀφ' οὗ λοιπὸν, ποὺ λέτε, μᾶς ἄναψε καλὰ-

καλά τὸ πάθος τῆς ζήλειας ἔς ἐμὲ καὶ στὴ Βασίλω μου, ἦλθε δῶ
στό σπίτι της καί . . .

— Ἄσε νὰ τὰ πῶ ἐγὼ τώρα ! τὴν διέκοψε ἡ Βασίλω, καὶ ἐξη-
κολούθησε : Μ' εὔρηκε λοιπὸν καὶ μοῦ εἶπε τὰ χειρότερα πράγματα
γιὰ τὴ γυναῖκά σου, Πετριτὴ μου, καὶ σὺ δὲν τὴν ἄφινες πιά νὰ ξε-
νοδουλεύῃ, κ' ἡ δυστυχισμένη, γιὰ νὰ μὴν παραστρατήσῃ, εἶχε που-
λήσει ὥς καὶ τὸ ποκάμισό της, καὶ στοῦ ὕστερο πῆγε καὶ σὲ τοῦτον
τὸν ἐλεήμονα κουμπάρο της σὰν τὸν καλύτερον ἄνθρωπο τοῦ κόσμου,
νὰ βάλῃ ὅλα τὰ χρυσαφικά της, ἔξω ἀπὸ τὸ πεντάλιρο, ἐνέχυρο γιὰ
καμμιὰ ἑκατοστὴ δραχμὴς. Μὰ αὐτὸς ὁ λύκος ποὺ ἓνα σκοπὸ εἶχε :
νὰ τιμᾷ τὰ σπῖτια μας καὶ νὰ μᾶς ἐκδικηθῇ ὅλους μαζί, γιατί ἡ
Χρυσανγὴ τὸν περιφρόνησε . . .

— Μωρὲ μοῦτρα γιὰ νὰ γαπήσω ! ἐπιθύρισε ἡ γυναῖκα τοῦ Πε-
τριτῇ βλέπουσα τρυφερώτατα τὸν στραβολόδη καὶ ἀντιβλεπομένη
περιπαθέστατα.

— Αὐτὸς λοιπὸν εἶπε τῆς Χρυσανγῆς πὼς θέλει ἐνέχυρο ὅχι τόσο
τὰ χρυσαφικά ὅσο τὸ πεντάλιρό της, κ' ἐπειδὴ ἡ γυναῖκά σου, Πετρι-
τῇ, δὲν ἤθελε, μ' ὅλα της τὰ δίκια, νὰ καταλάβῃ ὁ κόσμος καὶ πρῶ-
τος-πρῶτος ἐσὺ πὼς ἔβγαλε ἀπὸ πάνω της τὸ δῶρο ποὺ τῆς ἔκαμε
ὁ κουμπάρος στοὺς γάμους της, γιατί θὰ ἦταν καὶ μεγάλο ἁμάρτημα
καὶ θὰ τὴν κοροΐδευαν καὶ οἱ γειτόνισσες καὶ οἱ φίλενάδες της, ἡ
ἀφεντιά του ἀπὸ δῶ τῆς ἔδωκε ἓνα ἄλλο κάλπικο πεντάλιρο καὶ τὴν
ἐβεβαίωσε πὼς ἦταν ἀληθινὸ καὶ μεγαλύτερης ἀξίας . . . Ἔτσι δὲν
εἶναι, κουτοπὸνῆρο φεῖδι ;

— Κἄπως ἔτσι εἶναι ὥς ἐδῶ, εἶπε τρεμουλιαστὰ ὁ Μαντζαβῖνος.

— Ἐπειτα, ποὺ λὲς, Πετριτῇ, . . .

— Στάσου, Βασίλω μου, νὰ τελειώσω* ἐγὼ αὐτὴ τὴν ὁμιλία !
τὴν διέκοψε ἡ Χρυσανγὴ. Ἐπειτα λοιπὸν πῆγε ἀμέσως στὴ γυναῖκά
σου, Γεράσιμε, καὶ τὴν ἐβεβαίωσε πὼς ἐγὼ τοῦ εἶπα χίλια ἄσχημα
πράγματα γι' αὐτὴν καὶ πὼς ἐξ αἰτίας μου δὲν τῆς ἔκαμε δῶρο στοὺς
γάμους της, καὶ τῆς ἔδωκε λοιπὸν ἓνα πεντάλιρο ὅμοιο κι ἀπαράλ-
λαχτο μὲ τὸ δικό μου, καὶ δὲν φτάνει αὐτὸ μὰ τῆς ὁμολόγησε κι ὅλα
πὼς ἔχει στενὲς σχέσεις μαζί μου . . .

— Μπόγια ! ἐμουγκρίσε ὁ Πετριτῆς.

— Καὶ διὰ μιᾶς ἔπειτα ξαναβρῆκε κ' ἐμένα καὶ μοῦ ὠρκίζετο,
Γεράσιμέ μου, πὼς ἀτίμασε τὰ στέφανά σου ! . . .

— Τὸν ἄτιμο ! τὸν ἄτιμο ! ἐμονολογοῦσε ὁ ἄντρας τῆς Βασί-
λως. Θάρορς ποὺ τό γε !

— Καὶ μοῦ ἐξιστόριζε μάλιστα μὲ πάθος τὸ πὼς κατάφερε τὴ
Βασίλω σου νὰ πέσῃ στὰ χέρια του καὶ μοῦ ἔκανε τὸ θεατρίνο, καὶ

γίνηκε φασουλῆς καὶ καραγκιόζης, καὶ γονάτισε μπροστὰ σὰ πόδια μου, καὶ μοῦ τ' ἀγκάλιασε κ' ἔκλαιε καὶ φώναζε: Σ' ἀγαπῶ! σ' ἀγαπῶ! ψυχὴ μου! φῶς μου!...

— Ναί! ναί! ἔτσι ἔλεγα! ἔτσι! ἐφώναζε τώρα ἐρεθισμένος ὁ Μαντζαβίνος ἀκούων τὰ θερμὰ λόγια ἐκείνης ποῦ ἠγάπησε ἄλλοτε παράφορα, καί, φανταζόμενος τώρα ὅτι ἔχει ἐμπρὸς του τὴν παλαιὰν Χρυσανγὴν, τὴν ἀφράτην καὶ μεστωμένην παρθέναν ποῦ τὴν ἐκατάτρωγε μὲ φλογερὸς ματιές, ἐν ᾧ ἐκείνη ἐκατάτρωγε τὸ ἀτίμητο πεντάλιρό του, καὶ ξεχνῶν τὰ πάντα, καὶ τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεώς του καὶ τὴν ἐπικίνδυνην θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὗρίσκετο, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ὁ φτωχὸς πιερρότος: «Σ' ἀγαπῶ! ναί! Ἐσένα μονάχα ἀγάπησα στὴ ζωὴ μου! Γιὰ σένα ἔγινε κακοῦργος! αἷμιος! γιὰ σένα, ψυχὴ μου Χρυσανγὴ, γιὰ νὰ ἐκδικηθῶ τὴν προσβολὴ ποῦ μοῦ κάμες ἀτίμασα τὴ Βασίλῳ, ἀτίμασα κ' ἐσένα!... Σκοτῶστέ με τώρα, Γεράσιμε, Πετριτὴ... Νὰ τὸ στήθός μου! βράζει! φλογίζει! Ἀνοῖξτέ το νὰ τρέξῃ ποτάμι τὸ πυρωμένο μου αἷμα, νὰ ξεθυμάνῃ ἡ καρδιά μου ποῦ καίεται, ποῦ κήκε γι' αὐτὴν ἐδῶ τὴ γυναῖκα, τὴ βασίλισσα, τὴν τυραννίστρα τοῦ μυαλοῦ μου, γιὰ σένα, Χρυσανγὴ μου, γιὰ σένα, ψυχὴ μου, γιὰ σένα, φῶς μου!...

Καὶ μὲ τοὺς λόγους τούτους δὲν ἐκρατήθηκε ὁ δύστυχος κ' ἐγονάτισε ἐμπρὸς εἰς τὴν Χρυσανγὴν ὅμοια κι ἀπαράλλαχτα ὅπως ὅταν τῆς παρίστανε δῆθεν πῶς κατώρθωσε νά τιμᾷσῃ τὴν Βασίλῳ, καὶ ἀγκάλιασε τὰ πόδια τῆς, καὶ ἠρεθίζετο ἐπικίνδυνα πάλαι ὁ μισότρελλος Μαντζαβίνος, καὶ, ἐντελῶς μαγνητισμένος ἀπὸ τὴν σάρκα τῆς ἀγαπημένης του, θὰ ἐξακολουθοῦσε, χωρὶς διόλου νὰ ἔχῃ ἀντίληψιν ὅτι εὗρίσκεται παρὰ πλευρὰ ὁ ἄνδρας τῆς Χρυσανγῆς, νὰ ἀναπαριστάνῃ μέχρι τέλους τὴν ἀλησμόνητην ἐκείνην σκηνὴν τῆς τραγωδίας ταύτης, ἐὰν ὁ Πετριτὴς δὲν συνήρχετο ἐγκαίρως ἀπὸ τὴν φοβερὴν ἐντύπωσιν ποῦ τοῦ ἔκαμε τὸ διάβημα τοῦ Μαντζαβίνου, τὸν ὁποῖον τώρα ἐθεωροῦσε ὄχι πιά τρελλόν, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς δαιμονισμένον. Καὶ τὸν ἔπιασε λοιπὸν διὰ μιᾶς ἄγρια, καὶ τὸν ἐπέταξε μακρυνὰ ἀπὸ τὰ πόδια τῆς Χρυσανγῆς του, ἡ ὁποία, ὅπως εἶδε τὸν φοβερόν κουμπάρον τῆς νὰ ξαναγονατίξῃ ἐμπρὸς τῆς, κατ' ἀρχὰς τὰ ἔχασε καὶ ἔμεινε μαρμαρωμένη, ἀπόπληκτη ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἀναπαραστάσεως τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον κατώρθωσε νὰ τὴν ἀπατήσῃ ὁ Μαντζαβίνος. Ἐπειτα ὅμως, μόλις ὁ μανιώδης κουμπάρος τῆς τῆς ἔπιασε τὰ γόνατα καὶ ἤρχισε νὰ τῆς ἐξομολογῇται διάθερμα τὸν ἔρωτά του ἐμπρὸς εἰς τὸν ἄνδρα τῆς, ἀνατινάχθηκε, ἐσκοτίσθηκε, κ' ἐπάγωσε τὸ σῶμά τῆς, κ' ἐλύγισε σὰν κυπαρίσσι ποῦ τοῦ ἐμισόζοψαν τὸν κορμόν, καὶ θὰ ἐσωριάζετο κατὰ γῆς, ἐὰν δὲν ἐπρόφθανε ὁ Γεράσιμος νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ, ἐν ᾧ ἡ Βασίλῳ ἔτρεχε

νὰ τῆς φέρῃ ξύδι καὶ ὁ Πετριτῆς, ἔξω φρενῶν διὰ τὴν λιποθυμίαν
 τῆς γυναικὸς του ἔξ αἰτίας τοῦ Μαντζαβίνου, ὥρμησε κατ' ἐπάνω
 του καὶ τὸν ἔγρονθοκοποῦσε, καὶ τοῦ ἔτραβοῦσε τὰ μαλλιά, καὶ τὸν
 ἔφτυνε, καὶ τὸν ἔπατοῦσε, καὶ θὰ τὸν ἄφινε στὸν τόπο ἀσφαλῶς,
 ἔὰν δὲν ἐτύχαινε νὰ ξαναπέσῃ τὸ μάτι του εἰς τὴν μισόνεκρην Χρυ-
 σαυγὴν του καὶ δὲν ἔτρεχε καὶ αὐτὸς εἰς βοήθειάν της, ἀφ' οὗ πρῶτα
 ἔτράβηξε φοβερὸ λάκτισμα εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κουμπάρου του, ἀπὸ
 τὴν ὁρμὴν τοῦ ὁποίου εὐρέθηκε διὰ μιᾶς πεταγμένος φαρδὺς πλα-
 τὺς κολλητὰ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Γερασίμου. Ἐκεῖ κα-
 ταντήσας ὁ σαστισμένος Μαντζαβίνος, κατ' ἀρχὰς ἐμαζεύθηκε, ἐκυρ-
 τώθηκε κ' ἐκουλουριάσθηκε σὰν γηραλέα ἀρκοῦδα ποὺ ἐχώθηκε ἀκρο-
 ποδητὶ εἰς μελισσῶνα καὶ ἄρχισε νὰ γλύφῃ περιπόθητα τὸ μέλι, κ' ἐκεῖ
 ποὺ, ἐντελῶς ἀφωσιωμένη εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ὥραιου φαγητοῦ,
 ξεχνᾷ πιά ἡ παμπόνηρη νὰ κατασκοπεύῃ καὶ γύρω της, ἔξαφνα πλη-
 γώνεται κατάκαρδα ἀπὸ τὸ βόλι τοῦ κυνηγοῦ, καὶ μὲ τὰ νύχια πα-
 ράλута καὶ μὲ τὰ τρομερὰ δόντια της μουδιασμένα τώρα καὶ μονάχα
 πλημμυρισμένα ἀπὸ μέλι καὶ αἷματα ἓνα πόθον ἔχει : νὰ συρθῇ
 ὅπως-ὅπως ἔως τὴν φωλιά της. Καὶ καταβάλλει λοιπὸν ὑπεράν-
 θρωπὴν προσπάθειαν νὰ φύγῃ, καὶ σέρνεται καμπουριασμένη, μὲ τὸ
 κεφάλι κάτω καὶ μὲ τὴν οὐρὰν εἰς τὰ σκέλη της. Καὶ ὅταν φθάσῃ
 εἰς τὸ χεῖλος τῆς φωλιάς της, πρὶν νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ βάθος της καὶ
 ψοφήσῃ ἔρημη, συγκεντρώνει ὅλην τὴν φλόγα τῆς ἀγανακτήσεώς της
 εἰς τὰ ἐτοιμοθάνατα μάτια της καὶ, ὑψώνουσα διὰ τελευταίαν φορὰν
 τὸ κεφάλι της, χύνει κατὰ τοὺς κυνηγοὺς δύο-τρεῖς φαρμακωμένες
 ματιές, γρυλλίζει μελαγχολικὰ καὶ σωριάζεται ψόφια πιά εἰς τὸ κατα-
 φύγιό της... Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Μαντζαβίνος ἔκαμε. Μόλις εὐρέθηκε
 πεταμένος καὶ καταμωλωπισμένος σιμὰ εἰς τὴν εἴσοδον, ἐκύτταξε
 πρῶτα μὲ λύσσαν ἀπελπισίας τὴν Χρυσανγὴν καὶ τὸ συγγενολόγι
 της, ποὺ ἔξακολουθοῦσαν καταγινόμενοι νὰ τὴν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν
 ἰσὼν, καταταραγμένοι καὶ ἀπὸ τὴν λιποθυμίαν της καὶ ἀπὸ τὴν
 συγκίνησιν ποὺ τοὺς ἐγέννησε ἡ τελευταία σκηνὴ ποὺ τοὺς ἔπαιξε
 ὑπέροχα ὁ κουμπάρος των σὰν ὑποκριτῆς καὶ αὐτονεγὸς μαζί τοῦ
 δράματος αὐτοῦ. Ἐπειτα φρενιασμένος ἀπὸ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ποὺ
 ἔπαθε, αἰσθανόμενος ὅμως πολὺ καλὰ ὅτι εἶναι πτώμα πλέον καὶ
 θέλων μολαταῦτα διὰ παντὸς τρόπου νὰ μὴ παραδῶσῃ τὸ πνεῦμά
 του μέσα εἰς τὸ σπῆτι τῶν θανασίμων ἐχθρῶν του, ἤρχισε νὰ σέρ-
 νεται ἀκροποδητὶ μὲ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ δόντια καὶ τὸ φαρμακωμένο
 παράπονο εἰς τὴν καρδιά κ' ἐπλησίασε κολλητὰ τὴν εἴσοδον τοῦ
 σπιτιοῦ τοῦ Γερασίμου, κατῶρθωσε τέλος νὰ τὴν ἀνοίξῃ μὲ χιλιάς
 προφυλάξεις, ἐξανάρριξε ἀκολούθως καὶ μίαν, τὴν πλέον φαρβακερὴν

ματιὰν τῆς ζωῆς του, εἰς τὸ κουμπαρολόγι του, κ' ἔπειτα ἐγίνηκε ἄφαντος.

Ἐν τούτοις μετὰ πολλοὺς κόπους κατώρθωσαν οἱ συγγενεῖς τῆς νὰ ἐπαναφέρουν τὴν Χρυσανγὴν εἰς τὴν ζωὴν, ἣ ὁποία, μόλις ἤνοιξε τὰ μάτια, ἐψιθύρισε :

— Διῶξτε, γιὰ ὄνομα θεοῦ, αὐτὸ τὸ φεῖδι ἀπὸ τὸ σπίτι μας, γιατί, ἂν τὸ ξαναδῶ, θὰ μοῦλθῃ κεραυνοβόλα ἀποπληξία ! . . .

— Νὰ τὸ διώξω ! ἐφώναξε ὁ Πετριτῆς, μωρὲ θὰ τὸ σκοτώσω, θὰ τὸ ξεκοιλιάσω τώρα ! Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ προσβλημένος σύζυγος ἐτράβηξε τὸ τεράστιο μαχαῖρι του καὶ ἔκαμε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Μαντζαβίνου, ἐν ᾧ συγχρόνως ἡ μὲν γυναικὰ του τοῦ ἐφώναξε: «Ὁχι, Πετριτῆ μου, μὴ τὸν σκοτώσῃς!», ὁ δὲ Γεράσιμος καὶ ἡ Βασίλω ἔσπευσαν αὐτὴ νὰ τοῦ κρατήσῃ τὸ χέρι κ' ἐκεῖνος νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ τὸ μαχαῖρι. Ἀλλὰ καὶ οἱ τέσσαρες ἔμειναν διὰ μιᾶς ἄλλοι μὴ βλέποντες πουθενὰ τὸν Μαντζαβίνον. «Μᾶς ξέφυγε» ἐψιθύρισε μὲ ἀπορίαν ὁ Πετριτῆς. «Ἄς πάη στὸ διάολο, τὸ βρωμόσκυλλο !» εἶπε καὶ ὁ Γεράσιμος. «Καλύτερα ἔτσι,» ἐπρόσθεσε καὶ ἡ Βασίλω. «Ἀλήθεια καλύτερα, Πετριτῆ μου, ἐπεβεβαίωσε καὶ ἡ Χρυσανγὴ, γιατί, ἂν τὸν σκότωνες, θ' ἄχαμε δικαστήρια, ἐν ᾧ τώρα . . .

— Τώρα θ' ἄναι καὶ σκοτωμένος μὲ τὰ χέρια του ὁ ψωροπερήφανος, ἡ πονηρὴ ὄχεντρα, διέκοψε ἡ Βασίλω.

— Μὰ τοῦ τὴν κάμαμε νόστιμα, Πετριτῆ μου, ἐξηκολούθησε ἡ Χρυσανγὴ, μ' ὅλο τὸν τρόμον ποὺ πῆρα, ὅταν ἀρχίνησε νὰ γλύφῃ τὰ πόδια μου ἡ σιχαμένη μαῖμοῦ . . .

— Ψυχὴ μου, εἶσαι καλὰ τώρα πιστεύω, τῆς εἶπε ὁ στραβοπόδης κυττάζων γλυκύτατα τὸ τρυφερό του καὶ ἀθωότατο ἥμισυ. Πόσα βάσανα τράβηξες ἀλήθεια, Χρυσανγὴ μου, ἐξ αἰτίας μου ! καὶ λέγων ταῦτα ὁ Πετριτῆς ἐκύτταξε καὶ τὸν Γεράσιμον.

— Κ' ἐξ αἰτίας μου, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτός.

— Κ' ἐξ αἰτίας ὅλων μας, καλέ, ἐβεβαίωσε καὶ ἡ Βασίλω κατὰ τρώγουσα μὲ περιπαθῇ βλέμματα τὴν ἀνδραδέλφην τῆς.

— Μὰ κ' ἐσὺ, Βασίλω μου, δὲν ὑπόφερες λίγα ἀπὸ τὸν παλιάνθρωπον ἐκεῖνον ποὺ γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ ἑμένα ἤθελε νὰ προσβάλλῃ καὶ τὰ στέφανά σου ἀκόμα . . .

— Ἀλήθεια, Βασίλω μου, ὅταν συλλογίζωμαι τί στενοχώριες θὰ τράβηξες μωῦρχεται νὰ τρελλαθῶ ἀπὸ τὸ κακό μου, τῆς εἶπε καὶ ὁ σκλαβωμένος ἀπὸ τὴν λαγνείαν τῆς Γεράσιμος.

— Περσμένα, ξεχασμένα καλὲ τώρα, εἶπε ἀδιάφορη ἡ Βασίλω. Ἀπὸ σήμερα ὅμως καὶ στὸ ἐξῆς θὰ ζήσουμε ὅλοι μας ἀδελφωμένα σ' ἓνα σπίτι . . . Θέλεις, Πετριτῆ μου ;

— "Αν θέλω λέει; φτάνει νὰ θέλῃ ἡ Χρυσανγή μου, κ' ἔπειτα ἐγὼ κάνω ὅ,τι ἀποφασίσετε! Ἀπὸ τώρα μάλιστα ὀρκίζομαι στὰ μάτια τῆς γυναίκας μου πὼς θὰ δουλεύω σὰν τὸ σκυλλὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν τιμιότητά σου καὶ τὴν ἀγάπῃ σου, Χρυσανγή μου...

— Καλὸς πὺν εἶσαι! τοῦ εἶπε τρυφερώτατα ἡ γυναῖκά του.

— Καὶ θὰ κάμω τὰδύνατα-δυνατὰ νὰ διατηρῶ τὸ σπίτι μας μετὸ Γεράσιμό μας ὅσο μπορῶ καλύτερα, ὥστε νὰ μὴν ὑποχρεώνεσαι νὰ μοῦ ξενοδουλεύῃς σὰν πρῶτα... Καὶ σὺ μετὶ τοῦ Βασίλῳ μας θὰ κάνετε ὅ,τι θέλετε, θὰ βγαίνετε, θὰ μπαίνετε, καὶ θὰ περνᾶμε ζωὴν χαρισάμενον, καὶ θὰ σᾶς τρελλαίνω κάθε βράδυ μετὰ τὰ τραγούδια μου καὶ τὴν κιθάρα μου...

— Κ' ἐγὼ μετὰ τὸ μπάσσο πὺν θὰ σοῦ κρατῶ, εἶπε γελαστὰ ὁ Γεράσιμος.

— Νάλλαξουμε μονάχα σπίτι, ἐπρόσθεσε ἡ Χρυσανγή, γιὰτὶ δὲν θέλω νᾶχουμε στὰ μάτια μας μπροστὰ ἐκείνον τὸν παλιάνθρωπο...

— Καλὲ πιστεύεις στἀλήθεια, Χρυσανγή μου, εἶπε ἡ πονηρὴ Βασίλῳ, πὼς ὁ προκομμένος κουμπάρος μας, ἂν δὲν εἰτίναξε ἀκόμη τὰ κῶλα, θὰ μείνῃ πιά στὸ μαγαζάκι πὺν ἔχει; Θὰ προτιμήσῃ καλύτερα νὰ πάῃ νὰ κρυφτῇ στὰ Τάρταρα τοῦ Ἀδῆ παρὰ νὰ μᾶς ἔχῃ ἀπέναντί του.

— Κᾶπως ἔτσι κ' ἐγὼ πιστεύω, εἶπε καὶ ὁ Γεράσιμος...

Καὶ πράγματι κᾶπως ἔτσι συνέβη. Ὁ Μαντζαβῖνος δηλαδὴ μόλις κατῳρθώσε νὰ γλυτρώσῃ ἀπὸ τὰ νύχια τῶν τρομερῶν ἐχθρῶν του, ἐκλείσθηκε εἰς τὸ μαγαζάκι του μετὰ διπλὰ κλειδιὰ καὶ μάνταλα κ' ἐσωριάσθηκε εἰς ἓνα κάθισμα μετὰ σκυμμένο τὸ κεφάλι, τεντωμένα τὰ πόδια καὶ κρεμασμένα τὰ χέρια σὰν παραλυμένος ἀπὸ πρωτάκουστο μεθύσι. Εἶχε ἀκατανίκητον πόθον νὰ μείνῃ ἔτσι ὥρας, ἡμέρας, ἑβδομάδας ἂν ἦτο δυνατόν, καὶ νὰ κοιμηθῇ βαροῦχειον ὕπνον καὶ νὰ ἐξυπνήσῃ εἰς τὴν δευτέραν μονάχα παρουσίαν διὰ νὰ ξεχάσῃ ἐντελῶς τὸ φοβερὸ καὶ πρωτάκουστο πάθημά του, πὺν δὲν θὰ ἐπίστευε ὅτι θὰ ἐπάθαινε καὶ ἂν τοῦ τὸ ἐπρόλεγε ὁ ἴδιος ὁ θεός, καὶ ἂν εἶχε νὰ τὰ βάλῃ μετὰ ὅλους τοὺς Μεφιστοφίλους τῆς Κολάσεως: «Νατιμάσῃ δυὸ γυναῖκες μετὰ τὴν ἀπόλυτὴν θέλυσί των, δυὸ γυναῖκες πὺν ἡ καθεμιὰ κυνηγοῦσε μετὰ κάθε τρόπο νὰ βγάλῃ τὸ μάτι τῆς ἄλλης, νὰ τὲς ἔχῃ ὑποπόδιο τῶν ποδῶν του, νὰ ἦναι ἀπόλυτος τύραννος τῆς ζωῆς των μετὰ ὅλα του τὰ δίκαια, ἀφ' οὗ — διάολε! διάολε! — τὲς ἀτίμασε γιὰτὶ αὐτὲς τὸ ἤθελαν!, καὶ διὰ μιᾶς ἔπειτα νὰ τὸν καταστρέψουν μετὰ τὴν πρωτάκουστην ὑποκρισίαν των, χωρὶς νὰ μυριστῇ τίποτε, καὶ νὰ βγοῦν κι ἀσπροπρόσωπες σὰν ἀνοιξιὰτικες μαργαρίτες κι ἀθῶες σὰν νεόβγαλτα περιστεράκια, καὶ νὰ-

ποδεῖξουν μάλιστα περίφημα πὼς αὐτὸς εἶναι ὁ ἄτιμος, ἡ ἄλεπού, ἡ ὄχεντρα, καὶ νὰ γίνουν καὶ αἰτία νὰ βρισθῇ, νὰ φάῃ ξύλο, νὰ τὸν φτύσουν, νὰ τὸν κλωτσίσουν, νὰ τὸν σύρουν ἀπὸ τὰ μαλλιά - ποιοί; οἱ ἴδιοι οἱ ἄντρες τῶν οἱ ἀτιμασμένοι! - ὦ θεέ μου! θεέ μου! πὼς νὰ τὸ ὑποφέρῃ; Πὼς νὰ τὸ συλλογίζεται καὶ νὰ μὴ τρελαίνεται; Πὼς νὰ τὸ θυμᾶται καὶ νὰ μὴ δαιμονίζεται; Καὶ μὲ τὶ πρόσωπο νὰ βλέπῃ ὄχι τὸν ἥλιο, ὄχι τὸν κόσμος, ὄχι τὰ ζῶα, μὰ τὸ ἴδιο του τὸ πρόσωπο τὸ καταφουσκαμένο ἀπὸ τοὺς μπάτσους, τὸ καταλερωμένο ἀπὸ τὰ βρωμερὰ φτυσήματα τῶν τιποτένιων, τῶν ἀτιμασμένων κουμπάρων του;» Καὶ ταῦτα συλλογιζόμενος ὁ Μαντζαβίνος σωριασμένος πάντα εἰς τὸ κάθισμά του, μὲ ὅλον τὸν ἀκατανίκητον πόθον του νὰ κοιμηθῇ αἰῶνες, μὲ ὅλους τοὺς τρομεροὺς πόνους πού αἰσθανόντανε εἰς τὰς κλειδώσεις του καὶ τὰς φλόγας πού ἐκατάκαιαν τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὰ ραπίσματα πού ἔφαγε, ὕπνον δὲν εὔρισκε καὶ ἀνάπαυσιν δὲν κατῴρθωνε νὰ ἔχῃ τὸ πνεῦμά του, καὶ μὲ τὸν ἐγῳϊσμόν του ἐξευτελισμένον καθ' ὁλοκληρίαν καὶ βλέπων πολὺ καλὰ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ πλέον καμμία ἐκδίκησις κατὰ τῶν τυράννων του καὶ μάλιστα ὅτι καὶ εἰς τὸ παραμικρότερο διάβημα ἐὰν ἐπρόβαινε ἐναντίον τῶν διὰ τὰ βασανηστήρια πού ὑπέφερε θὰ ἔτρεχε κίνδυνον ἀσφαλῆ νὰ καταδικασθῇ αὐστηρῶς ἀπὸ τὴν Δικαιοσύνην καὶ αὐστηρότερα ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν ὥς τὸ ἀτιμώτερο πλάσμα τῆς γῆς, δύο καὶ τρεῖς φορὲς τώρα ὑπέφερε περισσότερον ἠθικῶς παρὰ σωματικῶς. Καὶ οἱ φοβεροὶ πόνοι ἀπὸ τὸ ξύλο πού ἔφαγε ἦσαν τίποτε ἐμπρὸς εἰς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν πού τοῦ ἐδημιούργησε ὁ σατανικὸς τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον τὸν ἐξεδικήθησαν αἱ δύο ἐκεῖναι ἀναθεματισμέναι γυναῖκες. Σουβλιὰ μὲ φαρμακερὲς καὶ πυρωμένες μύτες ἂν ἐκέντιζαν τὰ φυλλοκάρδια του, πάλαι ὀλιγώτερο θὰ ἔπασχε ἡ ψυχὴ τοῦ Μαντζαβίνου ἀπὸ ὅ,τι ὑπέφερε τώρα μὲ τὴν ἐπίμονην ἀνάμνησιν τοῦ ἐξευτελισμοῦ πού ἐτραβήξε ἐξ αἰτίας τῆς Χρυσσαυγῆς καὶ τῆς Βασίλως. Καὶ ὅ,τι δὲν ἐχώνευε καὶ ὅ,τι τὸν ἐπνιγε ἀπὸ ὑπερχείλisiin ἀγανακτήσεως καὶ ἀπελπισίας μαζί, ἦτο κυρίως ἡ ὑπέροχη ὑποκρισία, μὲ τὴν ὁποίαν ἐσύντριψαν αὐτὸν τὸν φοβερὸν καὶ ἀπόλυτον κύριον τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τῶν. «Ἐμὲ, ἐμονολογοῦσε συντετριμμένος, ἐμὲ νὰ γελάσουν, νὰ ἐξευτελίσουν δύο τιποτένιες, δύο ἀτιμασμένες γυναῖκες! ἐμὲ, τὸ Μαντζαβίνο! Δὲν τὸ πιστεύω! ὄχι! δὲν τὸ πιστεύω! Ὁνειρο ἦταν, ὄνειρο!... Ἀδύνατο, σοῦ λέω! Κυττάξου καὶ στὸν καθρέφτη νὰ δῇς πὼς δὲν ἔπαθες τίποτε! νὰ πεισθῇς πὼς ἦταν ὄνειρο!... Ἀδύνατο, σοῦ ξαναλέω!... Ὁνειρο ἦταν! ὄνειρο! κυττάξου, κυττάξου, Μαντζαβίνε μου!... Ἀ! ὦ!... οὔτε νὰ σηκωθῶ δὲν

μπορῶ!... πῶς ἦταν ὄνειρο καὶ πονῶ ὅλος; ᾠΑ! πῶς μὲ σφάζει ἡ καρδιά μου!... Τί πικρὸ παράπονο ποὺ ἀντηχάει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου καὶ μοῦ πνίγει τὸ λαρυγγί καὶ μοῦ φράζει τὴν ἀναπνοή... ᾠΑχ! προδότριες!... ἐκδίκησι θέλω! Ναί! ναί!... ᾠΟνειρο ἦταν, δόξα σοι ὁ Θεός! ὄνειρο!... κυττάξου νὰ πεισθῇς, Μαντζαβινέ μου! Σηκώσου! σηκώσου λέω, μπορεῖς, δὲν μπορεῖς!» Καὶ μὲ τὴν ὑπερ-ανθρώπινην ἐκείνην σωματικὴν καὶ ψυχικὴν δύναμιν ποὺ οἱ ἐτοιμοθά-νατοι διὰ μιᾶς ἀποκοτῶν ἀκριβῶς πρὶν νὰ ξεψυχήσουν, καὶ ὡς ἀνα-στημένοι Λάζαροι σηκώνονται ξάφνου σὰν νὰ ἦσαν ὑγιέστατοι καὶ κυττάζουν μὲ τὰ μάτια λάμποντα ἀπὸ ὑπέροχον φῶς τοὺς γύρω τους κλαίοντας καὶ ἀναστενάζοντας συγγενεῖς των διὰ νὰ τὰ κλείσουν ἔπειτα διὰ μιᾶς πάλαι καὶ παντοτεινὰ, τὸ ἴδιο καὶ ὁ Μαντζαβῖνος ἐστυλώθηκε τώρα ἄγριος ἀπὸ τὸ κάθισμά του, καὶ πλησιάσας εἰς ἓνα καθρεπτάκι τοῦ μαγαζιοῦ του ἐκύτταξε ἀνοικτομάτης καὶ βαθὺς ἐρευνητὴς τὸ πρόσωπό του. Καὶ ὅπως ἀθέλητα τὸ ἐμελετοῦσε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του διὰ νὰ πεισθῇ πέρα καὶ πέρα ἂν ἔπαθε τίποτε, ἂν εἶναι τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ Μαντζαβίνου, καὶ ὅπως τὸ εἶδε τώρα διεστραμμένο ἀπὸ τὰ φοβερὰ μαρτύρια ποὺ ἐτράβηξε, ἐδιάβασε συγχρόνως ἐπάνω του ὡς νὰ ἦτο ξένος κριτὴς ἀλάνθαστος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὡς νὰ εἶχε μέσα του κατ' ἐκείνην τὴν ἱερὴν στιγμήν ψυχὴν μετέχουσαν καὶ τοῦ θείου, ὅλην τὴν ἐξιτόρησιν τοῦ παρελθόντος βίου του, καὶ ἔβλεπεν ἐκπληκτος ἓνα ἄλλον, πολὺ διάφορον, ἐντελῶς νέον Μαντζαβῖνον, ὀλίγον ἄνθρωπον, καὶ πολὺ θηρίο, θηρίο ποὺ ἐλάμβανε χιλιάς μεταμορφώσεις καὶ ἐγίνετο τώρα τίγρις καὶ λύκος λυσσιασμένος καὶ καταδιψασμένη ὕαινα καὶ ἀκολούθως φεῖδι καὶ ἀλεποῦ μαζί καὶ κάποτε-κάποτε καὶ μικρὸ παιδάκι κακοπρόσωπο, πεισματάρικο, γέννα τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν ᾠΕριννύων... Καὶ εἰς τὸ τρομερὸ αὐτὸ ἀλλὰ ἀκριβέστατο καλειδο-σκόπιο, ποὺ τοῦ ἀναπαρίστανε τὰ πραγματικὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του, βλέπων καθαρὰ ὁ δυστυχὴς ἁμαρτωλὸς ὅτι τόσα χρό-νια ἔξοῦσε αὐταπατῶμενος καί, ἐν ᾧ ἦτο θηρίο πολύμορφο μετέχον ἐλάχιστα καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τούτοις αὐτὸς ἐπίστευε ὅτι εἶναι ὁ ἄκακος ἁμνός, ὁ θυσιαζόμενος διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος πάντα, ὅτι αὐτὸς ἦτο τὸ θῦμα καὶ θύτης ἡ κοινωνία, δὲν ἐκρατή-θηκε ὁ ἄμοιρος καὶ ἔφερε τὰ χέρια του κατὰ τοῦ προσώπου του ὡς διὰ νὰ κρύψῃ φρικτῶν τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὸν ἑαυτόν τῶν, καὶ τὸν ἔπιασε δυνατὸ παράπονο, κλάμα μετανοίας τῆς ψυχῆς του, καὶ μό-λις κατώρθωσε νὰ ψιθυρίσῃ: «ᾠΕσὺ τὰ φταῖς ὅλα, κακόμοιρε!» ἐσωριάσθηκε ἀπόπληκτος καὶ νεκρὸς ἀπὸ τὴν ἀπερίγραπτην συγκί-νησιν καὶ ταραχὴν τῆς καρδιᾶς του....

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ θάνατος τοῦ Μαντζαβίνου, ὅπως συνέβηκε τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ποὺ ἔπαθε, ὄχι μόνον ἐδικαίωσε τὴν προφητικὴν φράσιν τῆς Βασίλως, «πὼς τώρα ὁ Μαντζαβίνος παρὰ νὰ ζῇ καὶ νὰ βλέπῃ αὐτὴν καὶ τὴ Χρυσανγὴ, θὰ προτιμήσῃ νὰ πάῃ νὰ κρυφτῇ στὰ Τάρταρα τοῦ Ἄδου,» ἀλλὰ καὶ ἐξηγήθηκε βέβαια ἀπὸ τὸν Πετριτὴν καὶ τὸν Γεράσιμον ὡς θεία δίκη διὰ τὰ βάσανα ποὺ εἶχαν ὑποφέρει αἱ γυναῖκες τῶν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ κακοῦργου κουμπάρου τῶν. Καὶ τώρα λοιπὸν διπλᾶ καὶ τριδιπλὰ τὰς ἐλάτρευαν μαζὶ καὶ τὰς ἐθαύμαζαν διὰ τὴν μοναδικήν των τιμότητα καὶ τὰς εἶχαν μὴ στάξῃ καὶ μὴ βρέξῃ. Μολαταῦτα καὶ ἡ Βασίλω καὶ ἡ Χρυσανγὴ, ἂν καὶ ἀφωσιωμένοι πλέον ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τοὺς ἀνδρας τῶν, ἐζοῦσαν εἰς τὸ ἐξῆς ὥς δύο μετανοοῦσαι Μαγδαληναί, καὶ ὅλο νηστείας καὶ προσευχὰς ἔκαναν καὶ ὅλο εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐπήγαιναν καί, τὸ περιεργότερο, ὄχι μόνον δὲν ὠνειρεύνοντο τώρα νὰποκτῇσουν κανένα πεντάλιρο μὲ σχῆμα καρδιάς, ἀλλὰ καὶ κανένα στολίδι δὲν ἐφοροῦσαν πλέον, καὶ κανένα ἐγκόσμιον ἀγαθὸν δὲν τὰς ἱκανοποιοῦσε, οὔτε αὐτὴ ἡ κιθάρα τοῦ στραβοπόδη, οὔτε τὰ γλυκὰ τραγούδια τοῦ Πετριτῆ καὶ τοῦ Γερασίου. Καὶ οἱ ἄνδρες τῶν ὅσο τὰς ἔβλεπαν ἀφηρημένας καὶ μελαγχολικάς, τόσον ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὰς διασκεδάσουν καὶ τόσον ἀναθεμάτιζαν τὸν κακοῦργον Μαντζαβίνον, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἐπίστευαν πέρα καὶ πέρα ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν ἀπὸ τὰς συγκινήσεις καὶ τὰ μαρτύρια ποὺ ὑπέφεραν «γιά νὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὴν τιμὴ ἐνὸς Πετριτῆ, μωρέ, κ' ἐνὸς Γερασίου» ἀηδίασαν φυσικὰ εἰς τὸ τέλος κάθε ἀπόλαυσιν τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἔχασαν κάθε ἐκτίμηση ποὺ εἶχαν διὰ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, τὸ ἀρσενικὸ βέβαια....